

Speciale

Navn: Armaan Alicehajic

Studienr: 20183780

Modul: Kandidat (speciale)

AAU: Anvendt Filosofi

Dato: 15-02-2024

Anslag: 120:759

[SELVET OG PARANOIA]

Resume:

This paper explores the intricate relationship between the Lacanian mirror stage and paranoia, elucidating the complex implications on identity formation and self-perception within the context of paranoid knowledge. With the help of the mirror stage, this paper explores the ego and its relation to subjectivity, as well as how the process of self-knowledge intersects with the experience of paranoia. Drawing on the work of animal psychology, Lacan proposes that human infants pass through a period in their lives that marks the emergence of the ego and the structuring of their imaginary and symbolic identities. The external images of the body, produces a psychic response in the infant, that marks the primordial recognition of one's self as "I". This self-image comes to be the inherent illusory misrecognition that characterizes the dialectic between the fragmented body and the ideal-I from where the ego forms. The ideal-I represents the stable and autonomous unity, the constructed identity rather than something "real" as product of the Symbolic order. This image becomes a source of admiration and pride, fueling feelings of narcissism, aggressivity and paranoia. The subject is therefore shown not to be the ego, as the ego is an external other. Thus, oscillating between illusions of unity, the completeness of our being and the disruptive power of language and desire, molds our subjectivity from the mediation of the imaginary, symbolic and real domains. Therefore, a critical standpoint is necessary, where we question the construction of our self-image and the legitimacy of our self-knowledge. The paper summarizes the place of paranoia in Lacanian theory and provides an illustration of its manifestation in the subject's confrontation with the fragmented nature of the self, the imaginary ideality and the pervasive presence of the symbolic domain. The paranoid symptoms that manifest in the subject's being arise as defense mechanisms against the unsettling realization of being subject to the symbolic judgments and desires of the Other. The subject's paranoia thus reflects a struggle to maintain a coherent sense of self, trapped in the disruptive forces of language and desire. Finally, through a Lacanian film analysis of Darren Aronofsky's "Black Swan" this paper delves into an exploration of the inherent paranoia of subjectivity and its grip on identity formation and ideality. The paper's application of a Lacanian film analysis of Black Swan has thus served to shed light on the complexity of our desires and the paranoid nature of our social and personal circumstances.

Problemformulering

Hovedspørgsmål:

Hvordan kan Lacaniansk psykoanalytisk teori bidrage til at danne indsigt i hvordan identitet formes, og hvilken forståelse har Lacan for hvorledes identitetsdannelse kan lede til paranoia?

Undersøgelsesspørgsmål:

- Hvad er paranoia i Lacaniansk psykoanalytisk teori?
- Hvilken relation har egoet for dannelsen af paranoia?
- Hvilken relation er der mellem identitet og paranoia?
- Hvordan kan forholdet mellem paranoia og identitetsdannelse illustreres ud fra en Lacaniansk filmanalyse?

Introduktion

Psykoanalysens felt, grundlagt af Sigmund Freud i slutningen af 1800-tallet, fremtvang en revolution i vores forståelse af menneskets sind, adfærd og dets relation til underliggende strukturer. Centralt for psykoanalysen, som i dag er betragtet at stå uden for den traditionelle videnskab, er at ubevidste processer har stor indvirkning på vores forståelse af verden og os selv. Psykoanalysen foreslår at ubevidstes påvirkning af tanker, adfærd, følelser og handling, manifesterer sig på måder som ikke er påpasselige med rationelle forklaringer. Neuroser, impulser, irrationelle handlingsmønstre fik således en større betydning for undersøgelsen af menneskets psyke og dets lidelser. Freuds konceptualisering af egoets struktur, Superegoet, egoet og id'et, skabte en dynamisk, strukturel måde at undersøge forholdet mellem moralske værdier, rationalitet og ubevidste impulser og drifter. Hans alternative tilgang til at danne en forståelsesramme for psyken og barndommens rolle i udviklingen af vores psykodynamiske processer, tilbød nye indgangsvinkler og værktøjer til undersøgelse. Psykoanalysens praksis kunne således antageligt bidrage til udforskningen af det ubevidste, hvis interpretation kunne bringe nye perspektiver på psykens konflikter. Som årende gik og psykoanalysen oplevede sin udvikling, blev dets linse

udbredt, således koncepter der involverede menneskeforhold, sociale relationer, lingvistisk indflydelse og symbolske strukturer mm. også er blevet forbundet med psykoanalytisk teori.

Med bl.a. Lacans bidrag til psykoanalysens felt henover det 20.århundrede, blev psykoanalysen forbundet med poststrukturalismen, strukturel lingvistik, metaforer og metonymi og tredelte domæner der danner vores struktur for erfaring. Lacans evne til at sammenblande og adskille mellem psykologi, historie, filosofi og sprogvidenskaben, har ført til inddragelsen af et hav af diverse koncepter inden for psykoanalysens teori. Lacans formuleringer omkring spejlstadiet, selverkendelse, subjektivitetens støbning og dets dynamiske forhold til det ubevidste, er det, der har inspireret denne opgave.

Subjekt begrebet

Dette afsnit vil udfolde subjekt begrebet i Lacans teori, hvilket vil have til mål at skabe indsigt i de forskellige kendetegn der vedrører subjektet og dets udvikling af sin selvforståelse. Afsnittet vil have et udgangspunkt i teorien om det imaginære subjekt (egoet) og vil inddrage Lacans tekst "The Mirror Stage as Formative of the I Functions Revealed in Psychoanalytic Experience"(2005) samt relevant materiale fra sekundærlitteratur der vil bidrage til yderligere begribelse af tekstens indhold.

"Den Store Danske Encyklopædi" betegner subjekt-begrebet som "*det underliggende*" (Den store Danske, 2017) og beskriver yderligere, at begrebet subjekt betegner det erkendende jeg (Den Store Danske, 2017). Som udgangspunkt kan man derfor betegne subjektet som 'underlagt' og yderligere i kontekst af hvad det er underlagt. Siden der findes flere variationer af hvad subjektet er underlagt så har man også forskellige koncepter af hvad subjektet er. Ofte er det set at subjektet er beskrevet som en kompletlig aktør, hvilket vil sige at der er tale om et centraliseret subjekt. Hos Descartes fik man eksempelvis en strukturering af bevidsthed og viden mm. samlet i antagelsen om et selvbevidst subjekt (Descartes, 1637; Lauritsen, 2002). Med Freud og psykoanalysen blev jeget sat i sammenhæng med konceptet om 'en anden' og teorier om det ubevidste og fortrængning (Cohen 2005, Lauritsen 2002). Med Lacans indflydelse på Freudiansk psykoanalyse blev teorien om det ubevidste og subjektet kædet sammen med en vis grad af strukturalistisk inspireret tænkning. Hans teoretisering omkring Freuds "*Ich-Spaltung*", introducerede et subjekt opdelt i de tre domæner,

kendt ved det imaginære, symbolske og reelle (Evans, 2006, 195). Med den Freudianske og Lacanianske psykoanalyse blev jeget således ikke længere betragtet som herre i eget hus. Med Lacan blev jeget sat i bås med egoet, hvorved Lacaniansk teori så har sat fokus på at konceptualisere disse to som produkter af imaginære konstruktioner b.l.a. set beskrevet i Lacans spejlstadie koncept (Lacan, 2005).

I sin tidlige periode som psykoanalytiker var Lacan optaget med at videreudvikle sin teori om det imaginære, hvilket førte ham i retning af psykolog Henri Wallons arbejde omkring hvorvidt spædbørn og chimpanser kan genkende sig selv i et spejlbillede (Evans 2006, 117). Lacan tog inspiration fra Wallons eksperiment og tog sig til at udvikle sin egen undersøgelse angående forholdet mellem spædbørn og deres interaktion med deres spejlbillede. Dette udviklede sig til Lacans koncept kaldet 'spejlstadiet' og inkluderede koncepter om det imaginære, imaginær viden og imaginære funktioner, hvilke han præsenterede i sin "The Mirror Stage as Formative of the I Functions Revealed in Psychoanalytic Experience" (2005) [1949].

Tekstens inddragelse vil fungere til at indsigt i hvilken forstand Lacan formaliserer jeget som adskilt fra subjektet, samt hvad der driver subjektets identifikationsmekanisme og hvilke konsekvenser spejlstadiet har på subjektets dannelse af sit selv billede.

Lacan skriver:

"It suffices to understand the mirror stage in this context as an identification[....]namely, the transformation that takes place in the subject when he assumes [assume] an image[....]The jubilant assumption [assumption] of his specular image by the kind of being—still trapped in his motor impotence and nursing dependence—the little man is at the infant stage thus seems to me to manifest in an exemplary situation the symbolic matrix in which the I is precipitated in a primordial form, prior to being objectified in the dialectic of identification with the other, and before language restores to it, in the universal, its function as subject." (Lacan 2005, 76).

Som det kan læses, er spejlstadiet en proces af identifikation, hvori jeget (beskrevet som I) tilknyttes til subjektet der perciperer sit spejlbillede og i denne reflekteret duplikering finder sit jeg. Som det fremgår i Lacans teoretisering, så formaliseres jeget som en introjektion af et eksternt objekt, hvilket vil sige at jeget er fundamentalt forskelligt fra subjektet. Som udgangspunkt bør det nævnes, at der i det inddragede citat er flere lag som skal udfoldes og at der herfor gældende for dette afsnit først vil fokuseres på at danne indsigt i hvordan et eksternt jeg overføres til subjektet.

Lacan søger endvidere at understrege at den nævnte overførselsproces skal forstås som en såkaldt 'imaginær funktion' da spejlstadiet omhandler den imaginære del af subjektet. Den gældende fortolkning som vil anvendes i dette afsnit, lyder således på at få uddybet det såkaldte jeg som et eksternt objekt overført til subjektet som resultat af en imaginær funktion. Subjektet må derfor ikke tænkes som synonymt med jeget og spejlstadiet er derfor Lacans forsøg på at give en præcisering af hvordan vi mennesker begynder at besidde en selvopfattelse. Lacaniansk psykoanalyse giver os således en ret unik måde at fortolke subjektet og selvet.

Det imaginære og subjektet

Det imaginære, fra det franske "*imaginaire*" (Evans, 2006, 84) vedrører menneskets evne til at strukturere fiktive foranstaltninger der giver paralleller til den objektive verden og vores erfaring af den. Hos Lacan har det imaginære hovedsageligt været associeret med illusioner, fremmedgørelse, aggressivitet, narcissisme og forsvarsmekanismer (Evans, 2006, 84-86). I forhold til subjektet, så er det imaginære rodfæstet i subjektets forhold til sin krop og selvbillede (Evans, 2006, 84). Forholdet mellem kroppen og subjektet har her at gøre med identitet og den sidstnævntes bekendtskab med sin egen identitet. Lacan anvender sine resultater fra sin undersøgelse med spejlstadiet, til at vise hvordan barnet (i alderen 6-18 måneder), når det kigger nærmere på sit spejlbillede, skaber en reaktion af triumf. Lacan virkede til at have været betaget af barnets triumferende reaktion, da denne reaktion antageligt skulle illustrere en kompleks proces som tager effekt når subjektet identificerer sig med sin afspejling. Som udgangspunkt kan der være tale om en vis objektivisering som tager form, hvilket har at gøre med, at afspejlingen ifølge Lacan er 'et objekt' som subjektet får struktureret sit selv efter (Lacan, 2005, 76). Det er vigtigt at understrege at der ikke er tale om en bevidst intentionel handling, men at der hellere er tale om en ubevidst proces der resulterer i den givne identifikation. Lacan er enig i ideen om at mennesker er født for tidligt, hvilket betyder at spædbarnsfasen b.l.a. er karakteriseret på inkohærens i de motoriske evner. I kontrast til de motoriske evner, er spædbarnets øjne og synssans langt mere finudviklede. (Evans, 2006, 118). Hvad dette har af betydning, er at spædbørns stadigt udviklende motoriske evner også giver en erfaring af kroppen som hovedsageligt værende manglende og inkonsistent. Lacan bruger begrebet "*corps morcelé*" som betyder 'fragmenteret krop', og anvender dette begreb til b.l.a. at belyse hvorfor subjektet finder så stor en interesse i sit spejlbillede (Evans, 2006, 67). Hvad dette vil sige, er at et spædbarns erfaring af sin krop som en '*corps morcelé*' driver det til at forsøge at finde en

form for stabilitet i sin væren. Spejlbilledet bliver så det objekt hvorpå spædbarnet qua subjektet projekterer sit ønske for en kohæsion i sin krop og resulterende får introjiceret den afspejlede krop som en kohæsiv organisme. Afspejlingen, siden den illustrerer barnet som en hel organisme repræsenteret af kroppen som helhed, giver således en sans for kohæsion som barnet kan identificere sig med (Evans, 2006, 118).

Det er her man finder det såkaldte 'ego' i Lacans teori. Som tidligere nævnt, er det vigtigt at understrege at der ikke er tale om en bevidst handling i subjektets identificering med sit selv i sit spejlbillede. Grunden til dette, er at det er det såkaldte ego der driver subjektets strukturering af et kohæsivt selvbillede. Lacan understreger således at det nævnte "I" i spejlstadiet "*situates the agency known as the ego*" (Lacan, 2005, 76). Hvad dette vil sige, er at man ifølge Lacan så må tænke egoet som 'anden' for subjektet da egoet ret bogstaveligt talt er struktureret på en ekstern afspejling. Oveni dette har Chiesa en yderligere pointe at tilføje, som lyder på at subjektets relation til sit selv er struktureret efter dét hvilket subjektet ikke er. Han skriver eksempelvis "*the ego qua imaginary identity individuates the subject only by way of a detour through the other.[...] It is in this sense that Lacan defines imaginary identification as psychically causal*" (Chiesa, 2007, 15). Her kan man stille spørgsmål til hvorfor et såkaldt eksternt objekt egentligt giver subjektet en identitet? Her kan det nævnes at Lacans daværende fiksering på hans koncept om det imaginære også påvirkede hans tilgang til formaliseringen af spejlstadietkonceptet, hvilket kan antages at være grunden til at subjektet for første gang gennemgår sin imaginære strukturering af identitet (qua sit selv) i spædbarnsfasen. Her skal det selvfølgelig nævnes at spejlstadiet ikke er en proces som subjektet gennemgår kun én gang mens det er ungt, men må hellere anses som en livslang proces.

Spejlstadiet er mere en formalisering af de imaginære processer som forekommer i subjektet, hvilket så både tager effekt når det for første gang ser sit spejlbillede i nærmere detaljer og senere hen, når det identificere sig med alverdens eksempler på såkaldte imaginære forestillinger om dets selv. Hos Lacan bevæger det imaginære sig i en retning af noget problematisk, fordi der i subjektet erhvervelse af en identitet konsekvent også resulterer i en erhvervelse af symptomer såsom fremmedgørelse, narcissisme, paranoia og aggressivitet. Subjektets struktur er således plaget af disse og yderligere, fordi subjektet er determineret til sin strukturering af den imaginære identitet, så er disse symptomer en fundamental del af mennesket (og derfor også vores ontologi) (Evans, 2006, 137).

Så, som Lacan beskriver det, når subjektet formaliseres til sit 'I' i spejlstadiet, er der således tale om en imaginær identitet og en imaginær funktion. Det som karakteriserer det imaginære, er identificering med ideale fordringer i form af komplethed og kohæsion. Lacan skriver derfor også at *'alienation is constitutive of the imaginary order'* (Evans 2006, 84). I formaliseringen af selvet, er der således også tale om processer af ideelle og fremmedgørende proportioner. Som det står beskrevet indtil videre, så må egoet tænkes som mekanisme der giver subjektet sin imaginære identitet samt strukturerer subjektet mod ideale fordringer og bibeholdelsen af disse. En måde at tolke egoet på, kan eksempelvis være at beskrive egoet som en amalgamation af imaginære identifikationer. For at få en mere dybdegående begribelse af egoet, vil Chiasas relevante formuleringer af begrebet inddrages her.

Chiesa skriver

"The ego is not the subject tout court ; on the contrary, it corresponds to the subject's identifying alienation in the imaginary other[...]. In other words, the ego lies outside (what is generally thought to be) the (self-contained identity of the) ego. [...] the ego qua imaginary identity individuates the subject only by way of a detour through the other.[...] The subject is in fact necessarily attracted by the external image that alienates him [...] this inevitable capture fascinates the subject by providing him with a primal, though alienated, form of identification. (Chiesa, 2007, 14-15).

Egoets forhold til subjektet er sådan, at det forsyner subjektet med forestillinger om stabilitet i sin væren. Lacan sørger for at understrege hvorledes egoet er et imaginært produkt som også påvirker subjektet til at misforstå og miskende sig selv. Denne misforståelse skaber et forhold der sammenkobler subjektets selvforståelse til en forudgående struktur af miskendelse, hvilket gør det muligt for subjektet at identificere sig med billeder der repræsenterer fuldkommenhed. Lacan understøtter således at egoet og subjektet er i modstrid, da den imaginære identitet, selvom den giver subjektet en mulighed for at se sig selv som hel, alligevel kun kan gøre dette ud fra en miskendelse. Subjektets forhold til den imaginære identitet må derfor belyses at være struktureret på en miskendelse, hvilket også betyder at subjektet ikke kan være egoet (og vice versa). Spørgsmålet er så, hvordan ender subjektet alligevel med at besidde en selvforståelse og hvorfor virker det til at subjektet ikke bemærker sig selv som værende anderledes end egoet?

Der er flere grunde til at egoet ikke kan være tilsvarende subjektet (og vice versa) da der er flere lag til dette forhold. Som udgangspunkt kan det nævnte forhold illustreres at være ambivalent i dets

natur, ved at sætte et fokus på et begreb som Lacan anvender, kaldet *'méconnaissance'*. *'Méconnaissance'* kan betyde miskendelse og/eller misgenkendelse, og er et ordspil på de franske ord *'me-connaissance'* der betyder selv-viden, og yderligere det franske ord *'connaissance'* der betegner viden (Evans 2006, 112). Lacan finder dog på at opdele begrebet viden ud fra en imaginær viden (*connaissance*) og en symbolsk viden (*savoir*) og spejlstadiet har så selvfølgelig at gøre med den imaginære viden og dets indhold af *'méconnaissance'*. Lacan har til formål at anvende *'méconnaissance'* begrebet til at illustrere hvorledes subjektet og egoet i teori får dannet et forhold til hinanden gennem en forudgående miskendelse. Egoets struktur er altså baseret på et fundament af miskendelse. Vi mennesker er ifølge Lacan, determineret til at have struktureret vores selvforståelse efter en forudgående miskendelse. I det tidlige stadie af subjektets lære om sig selv, har man ifølge Lacan således en forudgående miskendelse der påvirker subjektets dannelse af sin selvforståelse. En mulig måde at anskue dette forhold på, kan eksempelvis gøres ved at sætte fokus på Lacans brug af ordet *'objectified'* set i citatet vedrørende spejlstadiet (Lacan 2005, 76).

Han beskriver nemlig, at subjektet gennemgår en objektiveringsproces når egoet rodfæster sig som subjektets imaginære identitet. Her kan det belyses at der er tale om en modsigelse, da et objekt og et subjekt er fundamentalt forskellige. For at kunne muliggøre en sammenstilling mellem subjektet og objektet må der således være tale om en miskendelse. Når Lacan derfor taler om en objektiveringsproces i spejlstadiet, kan det anskues ud fra en ide om at identitetsdannelse er en objektiveringsproces, da subjektet søger at se sig selv som den komplette organisme afspejlingen-som-et-objekt, repræsenterer. Lacan beskriver det på følgende vis:

"Through these two aspects of its appearance, this gestalt—whose power [pregnance] should be considered linked to the species, though its motor style is as yet unrecognizable—symbolizes the I's mental permanence, at the same time as it prefigures its alienating destination." (Lacan 2005, 76)

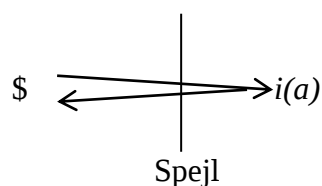
Egoets indre kamp på at forene de iboende kontradiktoriske forhold i subjektivitet, skaber således den psykiske dialektik som forevigt fremmedgør, miskender og støber den paranoide struktur ved subjektivitet. Spejlstadiet kaster derfor lys på, at subjektet ikke besidder en autonom individualitet. Hos Lacan er ideen om selvets beherskelse, derfor mere et tegn på de underliggende processer som driver os mod vores fremmedgørende identifikationer i eksterne objekter. Skrevet på Lacaniansk vis: selvbeherskelse er en fantasi i mødet med fragmentation.

Udover at egoet struktureres på en miskendelse, producerer miskendelsen også et ekstra lag af fremmedgørelse da: *'the ego does not recognize itself as alienated'* (Chiesa, 2007, 16). På denne måde kan *méconnaissance* illustrere at subjekt-objekt forholdet, selvom det har en modstridende struktur, egentlig ender med at være en *"vital dehiscence that is constitutive of man"* (Chiesa, 2007, 15). Følger man Lacans formalisering af egoet, så kan det belyses at egoet ser verden ud fra et perspektiv hvor identitet er rigid, stabil, harmonisk og er med kompletlig form. Subjektet er derimod alt andet end dette. Til forskel fra egoet og dets fiksering på ideen om en fuldkommen væren, finder subjektet sig defineret på dets mangel. De antinomiske temaer går således igen, hvilket også fremsætter et behov for at illustrere hvordan subjektet ikke kan være egoet.

For at illustrere spejlstadiet og dets aktører (subjektet og egoet) vil der tages brug af en skitsering der kan hjælpe med at præcisere det givne forhold mellem subjektet, det ideelle selvbillede og egoets funktion. Den følgende skitsering har jeg selv lavet og er baseret på Lacans optiske model vedrørende spejlstadiet, fundet i hans første seminar (Lacan 2005, 859; Evans 2006, 134).

Skitsen viser subjektet [\$] der perciperer sit ideelle ego [$i(a)$] i sin afspejling.

Figur 1.

Skitsen er inddraget for at give en bedre illustrering af hvordan subjektet kan ses at projekte sit begær for helhed i afspejlingen og hvordan det skaber en introjektion af egoet i subjektet. Subjektet er betegnet som \$ (en linje der spalter subjektet midtover) og afspejlingen er et i (en lille imaginær anden). Afspejlingen transformerer sig til et $i(a)$ når det bliver gennemsyret med subjektets ideelle projektioner. Linjerne viser at subjektet retter sin krop, sit syn og sine projektioner mod spejl billedet, hvor det inverteres og resulterende kaster afspejlingen som en hel form tilbage på subjektet. Egoet skabes som resultat af projektionen der inverteres i afspejlingen, hvorved en miskendelse formes, således subjektet fejlagtigt antager at dets mangel nu er udbedret med afspejlingens helhed.

Subjektet er ikke ego

I Lacaniansk teori bliver subjektivitet formuleret at være baseret på ideen om at væren besidder en struktur af mangel. Eksempelvist findes begreber såsom tomrum (fra det engelske "void") og mangel ofte anvendt blandt Lacanianske teoretikere, til at beskrive subjektivitet og subjektet (Fink, 1995; Chiesa, 2007; Evans, 2006; Žizek 2012). Eksempelvist illustrerer Finks beskrivelser såsom *"This subject; it has no being"* (Fink 1995, 42) en negation omhandlende subjektet. For at tage endnu et eksempel, så skriver Žizek om det Lacanianske subjekt, at det er et tomrum hvorfra 'et positiv' udspringer: *"It begins with the affirmation of a negation, of a void [...] a void to be filled in by positive actual being"* (Žizek 2012, 12). Som det kan ses, søger Lacaniansk teori at generalisere negation og mangel sammen med begribelsen af subjektet. Man kan derfor ikke begribe subjektet uden også at tænke negation ind i det.

Det næste skridt er at introducere hvordan Lacan selv organiserer et system for hvordan det kan lade sig gøre at have en vis 'void' eller 'non-being' hvorfra væren og en vilje-til-væren udspringer. Lacan anvender b.la. begrebet *'être'* (væren) og vender begrebet til et negativ, nemlig: *'manque-à-être'* (mangelfuld væren) (Evans 2006, 17). Per definition, så fungerer *'manque-à-être'*, som en logisk modsigelse til et fuldkomment subjekt, hvilket b.la. er hvorfor egoet også betragtes som 'andet' for subjektet. Lacan vælger dog at give *'manque-à-être'* en dobbelt betydning, hvilket betyder at det både betegner en mangel på væren (*manque-à-être*) hvorfra en vilje-til-væren (*manque-à-être*) udspringer (Evans 2006, 17). Den beskrevne mangel (*manque*) er derved, som det kan læses, til at finde på niveauet af subjektets væren. Hvis vi vender tilbage til egoet, kan det ses at subjektets *'manque-à-être'* fungerer som en katalysator for egoets dannelse. I kontekst af det antinomiske forhold, kan de belyste begreber tilføje mere dybde til redegørelsen for egoet og dets rolle i Lacaniansk teori. Siden egoet og det imaginære har at gøre med ideer om idealitet og ideel væren, er identificeringen med en ideel identitet som set i spejlstadiet, kategoriseret inden for the imaginære domæne. Subjektets *'manque'* er i kontrast, kategoriseret inden for det reelle domæne, hvilket har at sige, at subjektet har en reel side til sig der modstrider den imaginære identitet qua egoet. For at understrege denne pointe, så må det klargøres at identitet kun er tilgængelig som en *imaginær form*, hvorimod subjektet er en *reelt* eksisterende aktør. I spejlstadiet er subjektet som spædbarn organisk insufficient, hvilket også betyder at subjektets *'manque-à-être'* definerer en reel erfaring af insufficiens hos spædbarnet.

Som det er blevet vist, medvirker spejlstadiet til at subjektet danner sig i retning af sin imaginære identitet, samt fanges i en fremmedgørende identificering der skaber et forvrænget selvforhold. Men der er også et andet element der forekommer i spejlstadiet som ikke er blevet belyst endnu. Der er nemlig også tale om en dannelse af et *''ideal-ego''* og et *''ego-ideal''* (Evans 2006, 51-53). Disse to begreber har at gøre med processer for projektion og introjektion der b.l.a. tager effekt i spejlstadiet. I redegørelsen for disse to begreber vil subjektets narcissistiske og aggressive karakteristika også berøres, da alle disse nævnte begreber er tæt forbundne i Lacans teori.

Som udgangspunkt kan man finde en ret detaljeret tolkning af *''ideal-ego''* og *''ego-ideal''* begreberne fra Chiesa, hvilket vil inddrages herunder:

''The primordial ego corresponds to the first alienated stratum of our imaginary identity[...]given such an impossibility, this relationship ends up in a permanent rivalry of the subject with himself, with the narcissistic image of himself that the lure of the mirror creates[...]the subject both eroticizes and vies with his own image,[...] Lacan creates a neologism in which "being in love/enamored" (enamouré) and "hate" (haine) are fused in a single term: he speaks of hainamoration[...]The subject qua ego continuously competes with the other by projecting his ideal ego onto him'' (Chiesa 2007, 19-21).

Som det står beskrevet, er den imaginære identitet gennemsyret med en imaginær komplement, hvilket også resulterer i at vi erotiserer det for dets antagne perfektion. Rent formaliseringsmæssigt, er det i kontrasten mellem den reelle erfaring af en fragmenteret krop og den imaginære helhed i det ideelle selvbillede, hvor subjektets aggresivitet og narcissisme også udvikles. Kroppens repræsentation af en komplet form fungerer som *''the statue onto which man projects himself''* (Lacan, 2005, 76). Endvidere er subjektets omverden rent figurativt også betragtet som 'en statue' som subjektet projicerer sine imaginære forestillinger på. Der er dog forskellige måder at tolke den nævnte figurative beskrivelse på, så for at nævne én, så nævner Chiesa eksempelvis at man kan betragte menneskets antropomorfisme af verden som en kausal effekt af den imaginære projicering. Dette vil betyde at vores evne til at antropomorfisere egentlig også er *''the statue onto which man projects himself''* (Chiesa 2007, 22). Det kan også nævnes at Lacans brug af ordet 'statue' er påpasselig med ideen om at det imaginære søger mod komplette former, siden en statue egentlig kan betragtes som en komplet afbildning af en given person eller ide. Det fremhæves at de imaginære identifikationer ikke bare er projektioner der rettes på tilfældige objekter i subjektets omverden, men på objekter der først bliver imaginære såfremt de bliver gennemsyret af subjektets

begær. Dette vil sige at subjektet ikke er i kontrol af de imaginære foranstaltninger. Endvidere er miskendelsen som vist i subjektets *méconnaissance* skyld i at det imaginære subjekt tror det er i kontrol af sit begær for ideel helhed. Dette har også noget at sige om selvbilledet der ikke er blevet belyst endnu.

For at kigge på det ovenstående længere citat fra Chiesa, kan det ses at der yderligere er tale om en erotisering af selvbilledet. Chiesa illustrerer at subjektets forhold til sit selvbillede, hvilket Lacan definerer ved bruget af neologismen, *'hainamoration'*, (=sammenblanding af kærlighed og had) er gennemsyret af både en erotisering af og hadet for selvet. Subjektets 'ideal-ego' er altså både en imaginær erotisering og en (frygt for)reel fragmentation projiceret på 'en anden'. Erotiseringen kan forklares ud fra de allerede belyste pointer vedrørende den imaginære identitet, nemlig at subjektets begær efter helhed også kan forklares at indeholde et erotisk element. Hadet er dog bundet til subjektets reelle mangel og bør forklares ud fra det tidligere berørte koncept om 'den fragmenterede krop' (*corps morcelé*). I sin læsning af Lacan, finder Chiesa kontrasten mellem '*corps morcelé*' og det 'ideal ego' som et tegn på at subjektets identificeringsproces også må fortolkes som en (psykisk) dialektisk proces (Chiesa 2007, 22). Det er dog også vigtigt at understrege at Chiasas anvendelse af dialektik-begrebet findes anvendt i forskellige kontekster. Eksempelvist betegnes forholdet mellem den fragmenterede krop og den ideelle helhed, samt subjektet og egoet, og yderligere projektion og introjektion som dialektiske forhold (Chiesa 2007, 16-29). De nævnte dialektiske forhold skal selvfølgelig også nævnes at være kategoriseret inden for det imaginære domæne, da det ikke må forveksles med det symbolske domæne. Med hensyn til den nævnte '*hainamoration*' neologisme, finder man også et fundament for Lacans såkaldte '*jouissance*' begreb. Som en tilføjelse til Chiasas formulering, skriver Jon Mills at *'The ego's ambitendent, aggressive-erotic structure is the narcissistic foundation for jouissance'* (Mills 2003, 40). Begrebet betyder egentligt 'nydelse' men er tilkoblet til en erotisk, seksuel form for nydelse, ofte beskrevet i kontekst af 'en orgasme' (Evans 2006, 93). I kontekst af det beskrevne, fungerer den som en motivator og yderligere sætter det os i relation til en gentagelse (eller gentagelsestvang), som når vi vil tilfredsstilles eller vil afvige fra en tilfredsstillelse. Jouissance kan fortolkes i eksemplet når vi lytter til en god sang, eller ser en god film, så fortæller jouissance os at vi skal nyde det igen og igen. Derfor lytter vi også til den gode sang eller ser den specielle film gentagende gange, eller finder os betaget med hvordan andre ville reagere på den ene gode film/sang. Žižek er også ret ofte betaget med at bruge porno som et eksempel på jouissance, for det er i porno at *'nogen nyder i stedet for os'* eller at *'vi nyder på den*

andens plads'' (Zizek 2020, 119-46). Dette leder også fokuset videre til Lacans anvendelse af paranoiabegrebet og dets betydning for egoets miskendende forhold til identitet.

Subjektet og Paranoid viden

Der vil her søges at give en afklaring af paranoia begrebet og dets relation til subjektets formerende selvkendelse under spejlstadiet.

Lacans paranoiabegreb skiller sig ud fra de mere generelt anvendte klassifikationer i psykiatriområdet. Hans beskæftigelse med paranoia og psykosebegerne går forud for hans interesse i psykoanalysen, da han i 1932 skrev sin doktorafhandling i medicin vedrørende paranoid psykose. Som årene gik, blev Lacans fortolkninger af paranoiabegrebet dog mere strukturalistiske, som b.la. set i hans seminar som han afholdte i 1955-56: *''On a Question Prior to Any Possible Treatment of Psychosis''* hvor han forbandt paranoiabegrebet med sproglig symbolisering og egobegrebet (Lacan 2015, 455-88). Med udgangspunkt i Freuds undersøgelser, hovedsageligt angående den famøse Schreber-sag og dets formuleringer af paranoia som værende en mental tilstand i stedet for psykisk lidelse, fandt Lacan sin inspiration til at videreudvikle sine egne fortolkninger af paranoia og psykose begreberne (Lepoutre et al. 2017). Lacan hævder således at, forskellige kliniske beskrivelser af psykose og paranoia samt deres kliniske undertyper, ikke gør rede for psykosens underliggende kerne (Lepoutre et al. 2017). Diagnosticeringerne af paranoia og psykose var, specielt i hans og Freuds tid, anvendt med antagelsen om at disse hovedsageligt 'bare' var endnu en form for sindssyge. Eksempelvist var Lacan uenig i opfattelsen af at psykose kunne diagnosticeres under skizofreni, han mente i stedet at man skulle søge at forstå paranoia ud fra strukturalistiske beskrivelser som fundet hos Freud (Lepoutre et al. 2017, 3). Målet var at skabe en ændring i opfattelsen af paranoia som en psykisk lidelse med et sæt af symptomer, hvor det i stedet skulle opfattes som en underliggende struktur for subjektivitet.

Paranoia, i Lacans termer, viser sig som en neurose der er forbundet til frygten for tabet af en perciperet selvautonomi hvilket b.la. resulterer i dannelsen af narcissistiske illusioner og forsvarsmekanismer for opretholdelsen af subjektets selv billede. I Lacans termer, er al viden vedrørende egoet (selvforståelse og selv billede) derfor paranoid viden, hvilket situerer paranoia som en del af subjektets ontologiske struktur. Fink kan yderligere supplere til denne pointe, da han skriver at *''The origin of the ego in the mirror stage is such that there is a core of paranoia in all of*

us. *The ego itself is essentially paranoid in nature*'' (Fink 1999, 250). Den paranoide struktur i vores selvkendelse resulterer derfor også i et forvrænget forhold til verden og dets genstande. Chiesa nævner at Lacan flere gange anvender et koncept kaldet 'transitivisme' til at illustrere hvordan vi projekterer os selv i den andens plads (Chiesa 2007, 21). Denne projektion er forårsaget af en miskendelse, ligesom i spejlstadiet hvor subjektet miskender sig selv i afspejlingen. Det transitive element viser eksempelvis at barnet miskender sig selv i det andet barns position, så når barnet slår sig, føler det andet barn også at det har slået sig. Den paranoide struktur ved egoet forvrænger derfor subjektets selvkendelse på en måde hvor det eksempelvis kan opleve imaginær smerte. Ifølge Lacan må man derfor altid betragte den imaginære viden som en paranoid viden. De kan simpelthen ikke adskilles. Andre eksempler finder man i de miserkendte forhold mellem subjektets selvforståelse og dets objektivering i eksterne billeder med komplette former. Fra barnsben lærer vi derfor at vi både kan påvirke og blive påvirket af andre og deres forståelse, deres ord og vores uvidenhed for hvad andre kan finde på. Det er også derfor at Lacan formulerer '' *my knowledge started off from paranoiac knowledge[...]because there are "paranoid affinities between all knowledge of objects as such"*'' (Mills 2003, 33). Udover det nævnte eksempel på imaginær viden som paranoid viden, så har sprogets rolle også en stor betydning for begribelsen af den paranoide struktur. I det symbolske domæne, finder man en formel organisering af subjektets psykiske liv, der er struktureret gennem en internalisering af sproget, som b.la. fundet i forholdet mellem subjektet og den Anden.

Som Mills skriver, så: ''*The other's desire is exposed through a gaze*'' (Mills 2003, 38), hvilket også leder egoet til at fantasere om illusioner af selvbeherskelse og til en følelse af at en anden påvirker vores tanker og handlinger. Med andre ord behøver vi vores selv billede for at kunne relatere os til hinanden. Fink kalder dette forhold mellem egoer, et imaginært forhold der både er gennemsyret med kærlighed og aggressivitet (Fink 1995, 85). Paranoias relation til den Anden er baseret på et forhold mellem begær, angst og fantasien om selvbeherskelse der trues af 'Andre'. Den paranoide struktur kan eksempelvis frembringe en illusion om at en Anden (såsom offentlige myndigheder) søger at beskadige os, eller eksempelvis folks tilbedelse af berømt heder (fra Beatles til Taylor Swift).

I Lacans teori er fantasien også et ret betydningsfuldt begreb, hvilket også har en relation til struktureringen af subjektivitet. Fantasien (fantasme eller phantasy) i Lacaniansk forstand, er en konsekvens af vores 'manque-à-être'. Ved barnets adskillelse fra dets Moderfigur, hvilket

strukturerer en iscenesættelse af et ubevidst begær på helhed og opfyldelse (Evans 2006, 61). Fantasien fremkommer som bevidst form (e.g. dagdrømme) og i ubevidst form, hvor Lacan hovedsageligt er fokuseret på at undersøge den sidstnævnte.

Evans kan bidrage med sin forklaring af fantasien, som set her:

“Lacan compares the fantasy scene to a frozen image on a cinema screen; just as the film may be stopped at a certain point in order to avoid showing a traumatic scene which follows, so also the fantasy scene is a defence which veils castration. The fantasy is thus characterised by a fixed and immobile quality” (Evans 2006, 61).

Med hensyn til Evans beskrivelse af fantasien, så kan det ses at fantasien fungerer som en imaginær funktion. Fantasien tildækker de steder i vores forståelse og væren hvor vi kan imødekommes med vores mangel. For at illustrere hvordan dette fungerer, så kan vi påpege at, når vi forestiller os selv i en fortælling eller et drømmescenarie, så fungerer denne fantasi som en forsvarsmekanisme mod underliggende følelser af utilstrækkelighed. Drengbørn fantaserer ofte om at være en ridder eller soldat som bekæmper den stygge drage, teenageren fantaserer ofte om at være populær og om at blive anerkendt af den pige han er lun på. Disse fantasier fungerer til at fortælle noget om vores mere dybdeliggende ønsker, og giver os en måde til at håndtere vores mangel på. Dets ubevidste lag kan derfor illustreres at have en indflydelse på os og de ubevidste motivationer som driver vores tanker og følelser.

Lacan fremsætter derfor betydningen for fantasiens rolle i subjektivitet, som beskrevet: *“the fantasy is always ‘an image set to work in a signifying structure’* (Evans 2006, 61). Her taler Lacan om en såkaldt fundamental fantasi, hvilket kan siges at fungere som en symbolsk løsning på subjektets mangel, stammende fra barnets adskillelse fra dets Moderfigur i spejlstadiet. På denne måde kan følelsen af den utilstrækkelighed der er i centrum af vores væren, omdirigeres til et imaginært scenarie hvor vi kan forsøge at føle os tilstrækkelige og hele. For at tilføje endnu et eksempel på denne forklaring, så kan der kastes lys på de børn der har oplevet at skulle leve op til sine mødres eller fædres høje forventninger. Disse børn har oplevet at danne imaginære scenarier hvor de er blevet positioneret i forhold til deres forældres begærede objekt. De har derfor i store dele af deres liv stræbet efter at være det perfekte barn, altid i søgen efter deres forældre anerkendelse og ros. I disse tilfælde, undertrykker de også visse aspekter af dem selv som ikke stemmer overens med de idealiserede forestillinger. Denne undertrykkelse frembringer følelsen det fragmenterede selv, fuld

af mangel. I visse tilfælde kan det siges at disse børn er vokset op med følelser af ambivalens, hvilke kommer til udtryk når de imødekommes med følelser provokeret af angsten for ikke at leve op til deres eget idealiserede billede.

I Lacans termer, når barnet finder sig tvunget ud af sin tilknytning til moder-barn forholdet, absorberes jeget i den symbolske struktur, hvori det organiserer sig selv som subjektet. Dette er forårsaget af den Anden kendt som Faderfiguren, hvilket resulterer i egoets sekundære fremmedgørelse. De imaginære forestillinger om kompletlighed bliver såvel miserkendt igen, nu i en symbolsk form: *"an other-ness which transcends the illusory otherness of the imaginary because it cannot be assimilated through identification"* (Evans 2006,136) Med andre ord, er den Anden fra egoets perspektiv, i besiddelse af en kompletlig viden og autoritet som egoet ikke selv besidder. Der er også i denne kontekst hvor Lacan ofte referer til 'den moderne opfattelse' af videnskabens hegemoni, hvor al viden er en *"hegemony of science"* (Evans 2006,46). Den gældende beskrivelse er også kendt som en form for diskurs associeret med samfundslige magtforhold som Lacan kalder universitetsdiskursen.

I forhold til den paranoide struktur i subjektivitet og dets relation til diskurs (e.g. universitets diskursen), så kan der være tale om en persons mistanker om at magthavere(e.g. regeringen) tilbageholder eller besidder en hemmelig viden. Personen oplever derfor at dets illusioner(og opfattelser) er sande på trods af en mangel på beviser. Når folk derfor siger at jorden er flad og at månelandingen var falsk, behøver de ikke beviser på deres opfattelser, fordi de paranoide illusioners internalisering i subjektiviteten resulterer i at illusionerne opleves som sandhed. Så selvom et subjekt kan føle sig fremmedgjort, så manifesterer sproget et løfte om kompletlig tilstedeværelse, og som vist, kan de opleves som sande illusioner. I dette tilfælde er det derfor det symbolske domæne der imprægnerer subjektets reelle erfaring og erstatter det med sproget, ligesom spejlstadiet erstatter det den reelle krop med ideelle billeder. I Lacans termer er denne dobbelte fremmedgørelse struktureret på egoet paranoide struktur (med dets aggressivitet og narcissisme) og såkaldte symbolske betegnere qua *"signifiers"* (Evans 2006, 185). Symbolske betegnere sætter eksempelvis subjektet i relation til en symbolsk kæde hvori det navigerer sig gennem kædens indhold af forskellige ord, symboler og betydninger. De symbolske betegnere (signifiers) betydning i Lacans teori vil uddybes i afsnittet om det symbolske subjekt.

For at rette fokusset mod et famøst eksempel på paranoia, så har Lacans doktorafhandling været en milepæl for flere Lacanianske læses begribelse af den paranoide strukturs effekt på selvkendelse.

Hans undersøgelser om hvordan paranoide forstyrrelser affekterer psyken og identitetsdannelse forbindes til uløste konflikter som resulterer i paranoide illusioner. På denne måde bliver eksterne figurer, såsom andre mennesker, organisationer, offentlige myndigheder og samfundsinstitutioner, forbundet med egoets projektioner baseret på paranoide forestillinger. Derfor formaliserer Lacaniansk teori en forbindelse mellem paranoid struktur og meningsskabelse, hvor forsøget på at skabe mening er selve den irrationelle vrangforestillingsproces. De paranoide illusioner repræsenterer således også defensive mekanismer som respons på underliggende ubevidste processer præget af angst og mangel. I andre tilfælde er projiceringerne et forsøg på at afskrive egne aggressive impulser og i stedet tillægge dem på andre. Dette gør sig klart i hans doktorafhandling kaldet *“De la psychose paranoïaque dans ses rapports avec la personnalité”* (1932), hvor Lacans analysand under dæksnavnet Aimée, overfaldte skuespillerinde Huguette Duflos. Han argumenterede for at hendes grund til at angribe skuespillerinden, var drevet af en selvstraffende paranoia. Duflos repræsenterede nemlig Aimée’s ideelle ego og fordi Aimée havde fået sine forfatterdrømme afvist, reagerede hun gennem en aggressiv impuls på sine uløste konflikter. Chiesa tilføjer således *“in this way she punishes herself for not being able to achieve her ideal image [...] the ego is essentially paranoid because it always necessarily mistakes itself for the other.”* (Chiesa, 2007, 20). Roden for hendes problematikker var således i miserkendelsen mellem selvet og den anden. Hendes illusioner om at være forfulgt skulle, ifølge Lacan, have forsvundet efter hun var blevet fundet skyldig og fængslet (Chiesa, 2007, 20-25). Derfra fik Lacan og hans læsere sig en opfattelse af hvordan paranoia strukturerer sig som en iboende del af menneskets selvkendelse og væren.

Den imaginære dialektik som forekommer i spejlstadiet (subjekt-ego forholdet) kan i forlængelse af det ovenstående, således eksemplificeres at være en proces hvor subjektets struktur begynder at rumme paranoia, narcissisme og aggressivitet. I første instans er subjektets had for sit selv billede funderet i spædbarnets tilstedeværende erfaring af sin usammenhængende krop, men senere hen når subjektet bliver ældre, bliver den fragmenterede krop en underliggende trussel der fylder subjektet med en frygt for dets tilbagevendelse. Faderfigurens autoritet bringer således subjektet mod sin fremmedgørelse i sproget, hvor det nu må erstatte sin mangel på væren med imaginære og symbolske illusioner. Narcissismen i det imaginære subjekt bliver her en funktion der beskytter det fra forestillingen om et fragmenteret selv. Hos Lacan beskriver han det dog mere som en beskyttelse fra en mulig ’tilbagevending’ af det fragmenterede selv (Lacan 2005, 78-85). Det kan så nævnes at aggressiviteten fungerer på samme måde, forskellen er bare at subjektet kan besidde en aggressiv impuls til at lange ud når truslen om fragmentation står nær (såsom under psykoanalytisk terapi)

Det giver derfor også mening at belyse at subjektets aggresivitet og narcissisme fungerer som forsvarsmekanismer. Mere specifikt er de en del af egoets forsvarsmekanisme mod fragmentation, hvilke kan siges at manifesterer sig i aggressive udfald når subjektet føler at dets ideelle foranstaltninger bliver truet. Udover at være forsvarsmekanismer, ender de dog også med at fange subjektet i en narcissistisk og aggressivt forhold. Den paranoide struktur flyder derfor også ud og påvirker vores forhold til hinanden, hvor eksempelvis erotiseringen af det ideelle ego også kan ende med at skabe splid mellem mennesker. Den paranoide strukturs påvirkning af subjektets selvforståelse kan også perspektiveres henover på det Kartesianske cogito, hvilket også er noget som Lacan ofte gør. Lacans Paranoia og det Kartesianske cogito, baserer sig begge på undersøgelser om den naturlige subjektive erfaring, tvivl og selvrelationen.

Man kan hos Lacan finde henvisninger til René Descartes' *"Discours de la Méthode"* (1637) hvor Lacan forsøger at illustrere en distinktion mellem subjektet og egoet, med reference til Descartes 'jeg(jf. egoet) tænker, derfor er jeg'. Descartes' dualistiske tænkning der opdeler verden i *"Res Extensa[...](det naturvidenskabelige område) og Res Cogitans, »den tænkende størrelse«*, på den anden'' (Lauritsen 2002, 205), afgiver en dualisme mellem en verden af objekter og en verden af subjektive tilstande. Det Kartesianske subjekt skal menes at fremsætte et bevis på dets egen eksistens ud fra dets egen fortvivlelse, hvilket også belyser et aktuelt tænkende jeg. Ud fra dets mulighed for at betvivle sin eksistens kan det konkludere 'cogito ergo sum', for det må være sandt at der er et Jeg som tvivler. Jegets splittelse mellem dets unægtelige aktuelle tænkende position og dets tvivl om eksistensen af alt eksternt for dets position, opstiller derfor en antagelse af subjektets rationalitet. Lacan vælger dog at kigge på subjektet ud fra dets 'manque' hvilket invaliderer dets position såfremt det repræsenterer en fuldstændighed. Den indre erfarings (Res Cogitans) mangel på væren modsætter sig derfor subjektet eksistensform som objekt. Subjektets adskillige gentagelser af sig selv (jeg er, jeg er, jeg er) fremviser en ufuldstændighed og at subjektet er andetsteds end jeget. Dette er det Lacanianske subjekts dobbelte fremmedgørelse, da subjektet må anskue sig selv fra jegets position oveni købet med en selv(mis)forståelse som er påvirket af ubevidste processer. Subjektet som objekt, fordi det er dømt til at miskende, viser derfor en neurose i form af gentagende adfærd og tanker, som eksempel dets besættelse på at identificere sig med objekter. Derfor er pointen med det imaginære også at vise hvordan forestillingens evne krydser over i en fantasi hvori vi slipper for (den symbolske) verdens begrænsninger (Hjöllund 2015, 55). Vores illusioner er derfor en allerede fastdetermineret del af vores subjektivitet

Det imaginære og reklamer

Det sidste led i dette afsnit vil søge at give et perspektiv på forholdet mellem subjektet, det imaginære og den paranoide struktur ved subjektivitet. Der vil sættes et fokus på at illustrere hvordan det imaginære (imaginær viden og identitet) og sprogets symbolske betegnelser appellerer til subjekts lyster for et kohæsivt selv. En reklame fra Old Spice vil analyseres, hvor målet er at illustrere hvordan en underliggende miskendelse støber forholdet mellem reklamer og vores selvbillede. Reklamen er valgt fordi den besidder en ret simpel facon og er effektiv til at belyse en miskendende struktur ved imaginære forestillinger og symbolske betegnelseres appellerende effekt.

Reklamer fungerer som midler for kommunikation der promoverer en given service overfor en målgruppe. I generelle termer er dets formål er at tiltrække interesse og opmærksomhed om et brand eller dets produkt. I kontekst af denne opgave, vil fokuset forholdes inden for de psykologiske fænomener der menes at fremkomme i forholdet mellem reklamer og psyken. En måde at forbinde den paranoide struktur med reklamer, baseret på Haineault og Roys bemærkninger i *''Unconscious for Sale''* (1992), er at det ubevidste taler på vegne af de produkter, der reklameres for (Haineault & Roy 1992, 3-10). Reklamørens mål, ifølge denne læsning, er hovedsageligt bundet i at skabe et begær for et produkt. Det er også ud fra dette argument, at de mener at man kan forbinde psykoanalytisk teori med reklameverden og dets branding. Reklamer kan beskrives som at ofre en plads som subjektet kan projicere sine ønsker på. Tv'et, storskærme, plakater og reklameskilte mm. fungerer først som lærred, der har forskellige måder at tiltrække vores opmærksomhed på (e.g. farver og lyde). Ligesom spejlet fungerer til at fremprovokere et ubevidst begær efter objektivering i væren, så er reklamer ligeså et spejl for subjektets imaginære forestillinger og ønsker.

Det kan muligvis antages at grunden til at vi har oplevet at vores tv'er og telefonskærme er blevet større og større sammen med den teknologiske udvikling, også illustrerer den appellerende effekt reklamer har på vores lyster. Reklamer er nemlig gennemsyret med beskeder der i flere tilfælde manipulerer med os for at fremme sit indhold. I Lacanianske termer fungerer reklamer ved *''keep[ing] fantasy at arm's length''* (Zizek 2009, 107), hvilket vil sige at det ikke er selve produkterne vi søger at forbruge, men fantasien som produktet kan repræsentere. De giver, simpelt sagt, liv til forestillinger om eksistens uden mangel.

Den inddrage reklame vil nu analyseres.

TV reklamen fra Old Spice "When shes hot"(2005) viser en, et minut lang video hvor scenen finder sted i en mørk natklub fyldt med stroboskoplys og et dansegulv. Reklamen starter ud med at vise natklubben, hvor en dansende kvinde pludseligt kommer i fokus. Hendes tydelige belysning sætter en kontrast til det mørke dansegulv i baggrunden, hvilket fanger seerens fokus og sætter hende i centrum af seerens opmærksomhed. Hun danser forførende og har sin fulde opmærksomhed rettet på kameraet, hvor kameraet flere gange klipper til nærbilleder af hendes bryst, blotlagte mave og røv beklædt i stram læder. Alt imens kører en musik i baggrunden der er af sensuel og specielt seksuel karakter. 30 sekunder inde i reklamen, mødes vi med ordene "when shes hot, its sexy", hvorefter kvinden igen danser i 10 sekunder før vi mødes med ordene "when you're hot, you stink". Derefter fremvises en Old Spice roll-on deodorant med beskeden "keep cool, smell great". Old Spice sælger plejeprodukter for mænd og dets marketing er også berøgt for dets brug af seksualiserede billeder og antydninger i dets reklamer. Målgruppen for den inddragede reklame er ret klart unge mænd og givet den seksuelle konnotation med hensyn til musikken og nærbillederne af kvinden, kan det antages at reklamen hovedsageligt bygger på temaer om seksuelle lyster. Reklamen, ligesom masser af andre reklamer, bygger på en duplicitet; deres budskab indeholder en ofte en implicit betydning. Old Spice reklamens latente indhold af seksuelle lyster må antages at være struktureret på fortrængte lyster. Kvinden og mere specifikt hendes krop, fungerer også som et objekt seerens begær, ligesom kroppen i afspejlingen repræsenterer objektiveret væren. Hun symboliserer ikke bare en fysisk tiltrækningskraft, men også kvaliteter som selvtillid og social status som repræsenteret af reklamens beskrivelser af hende.

Dets seksuelt tiltalende indhold fortæller subjektet at det skal lade sine lyster gå fri og nyde sin hedonistiske tilværelse, lig tankegangene "hvilken ung (heteroseksuel)mand søger ikke den intime berøring af den tiltrækkende kvinde?". Reklamen brug af et stilstående kamera hvor kvindens opmærksomhed er rettet på linsen, skaber også en intim men kunstig relation, hvor vi som seere bliver placeret på linsens position. Linsen skal altså repræsentere vores blik, hvilket også fortæller noget om projektionsmekanismen. Reklamens brug af linsen som vores blik, bygger altså på forestillinger om at kvinden er betaget af os, hvilket kreerer en imaginær position hvilken vi projekterer os på. Linsen fungerer derfor til at bringe seeren i en position hvor de kan føle sig fuldt begæret af den anden. Hendes placering i centrum af linsen er også et tegn på at reklamen fortæller os at vi seere selv er betaget af hende, ligesom når Lacan fortæller at barnet kan ses at være så betaget af sit spejlbillede at det læner sig helt ind mod det. Kvinden fungerer derfor som et erotiseret objekt der dyrker den seksuelle tiltrækningskraft som fanger seeren. Reklameren afgiver

således en følelse af forbundenhed, opretholdt af en dialektisk proces mellem projektioner og introjekterne som påpeget i spejlstadiet. Lige når seeren kan begynde at leve sig ind i opfyldelsen af deres fantasier om seksuel formåen og evne til forførelse, mødes vi dog med ordene "you stink". Dette fremprovokerer den infantile aggressivitet fordi vi som seere nu sidder med truslen om den fortrængte fragmentation. Når ordene "when shes hot, its sexy" anvendes, betegner reklamen at hun er ønskeværdig fra den imaginære Anden, hvilket markerer hende med en ideel status. Ordet "sexy" kan eksempelvis erstattes med "successful" eller "desired", da de alle refererer til en vis idealiseret form for status. I kontrast betegner ordene "you stink" den kontrasterende position, hvori seeren er mødt med sin mangel. Reklamen udnytter derfor seerens følelse af mangel og usikkerhed, hvor det så til sidst lover dem at de igen kan tilfredsstille deres uopfyldte ønsker gennem forbrug (som betegnet i "keep cool, smell great"). Seeren påmindes, udover den blåtante forbrugerskandale, at de kan besidde en social valideret status, men det kræver selvfølgelig også at deres forestillinger om at være begæret af andre også kræver Old Spice's produkter. I forhold til den paranoide struktur, kan denne belyses ud fra eksempelvis, at kvindens blik vil vække følelser af utilstrækkelighed i seeren, hvilke så bliver bekræftet af reklamens nedladende ord. Den paranoide struktur tilføjer derfor også et ekstra lag som giver anledning til seerens paranoide fortolkninger af reklamens budskab. Så i stedet bliver reklamen forvandlet til en kilde der giver næring til seerens paranoide forestillinger. Som en afsluttende bemærkning, så kan det ses at reklamers succes kan afhænge af hvor effektivt de spiller på de ubevidste processer der forekommer i os. Ifølge Old Spice må vi derfor også anerkende at det idealiserede selvbillede er Old Spice forbrugeren.

For at konkludere dette afsnit, har det søgt af få afklaret følgende punkter for læseren:

- Lacans formalisering af spejlstadiet, illustrerer hvordan det Lacanianske subjekt, når det er et spædbarn identificerer sig med sin afspejling og i denne afspejling finder en idealiseret version af sig selv.
- Identifikationen med afspejlingen er en ubevidst handling og subjektet er derfor ikke i kontrol. Subjektet, fordi det er manglende, oplever sin krop som fragmenteret, hvilket driver subjektet mod afspejlingen der repræsenterer et ideel selv.
- Syntesen af et subjekt med afspejlingen som et objekt, skaber et miskendt forhold, hvori subjektet miskender afspejlingen som sit selv. Subjektet bliver herfor fremmedgjort.

- Miskendelsen er drevet af egoet som formes efter subjektet perciperer afspejlingen som en komplet form. Dette fanger subjektet i et miskendende og fremmedgørende forhold der forvrænger dets syn på omverden og dets objekter. Subjektet er derfor hverken egoet eller et komplet objekt som afspejlingen repræsenterer.
- Den imaginære viden (connaissance) sammen med dannelsen af den imaginære identitet (ideal-ego) formaliserer subjektet som paranoidt, narcissistisk og aggressivt. Spejlstadiet illustrerer herved et punkt i subjektets liv hvor det danner en klynge af problematikker der kommer til at affektere det gennem hele dets liv.

Subjektet og det Symbolske

- Hvordan installeres det symbolske i subjektet? Hvordan kan ødipuskomplekset bidrage til at svare på dette spørgsmål?

Det følgende afsnit vil introducere det symbolske domæne og det såkaldte symbolske subjekt. Til forskel fra det imaginære, vil det symbolske afsnit omhandle begreber såsom diskurs, det ubevidste, signifiers, den Anden og deres indflydelse på subjektivitet.

Der vil fortsat være et fokus sat på begribelsen af subjektet, hvor dette afsnit vil tage udgangspunkt i subjektets introduktion til det symbolske domæne som fundet i Lacans *Écrits* (2005) samt relevant sekundærlitteratur fra Fink, Evans og Chiesa.

Der vil tages udgangspunkt i begribelsen af ødipuskomplekset i Lacans teori, hovedfokusset vil være at belyse hvordan ødipuskompleksets indhold af Moder-barn forholdet og Faderfigurens funktion (Paternal function) støber subjektivitet således det begynder at rumme krav, behov, begær samt retter subjektet mod den Andens som sproget (Other as language). Det skal nævnes at ødipuskomplekset kan læses ud fra flere forskellige vinkler, hvilket er grundet dets komplekse omfang og indhold af diverse Freudiansk inspirerede begreber. Denne opgave vil derfor ikke være centreret omkring begribelsen af koncepterne 'phallus as signifier' eller 'Das Ding'. Dette afsnit vil i stedet søge at betone hvorledes ødipuskomplekset introducerer en symbolsk internalisering af de

såkaldte signifiere, hvorfra sproget og symbolisering kommer til at fungere som redskaber for subjektets forfølgelse af sit begær. Den store Anden vil derfor søges at begribes på de følgende kategoriseringer:

- Den store Anden som Moderfiguren
- Den store Anden som Faderfiguren (le-Nom-du-Père)
- Den store Anden som sproget

Den sidste del af afsnittet, efter de ovenstående begreber er blevet belyst, vil således fungere til at introducere begrebet *objet petit (a)*, hvilket i Lacans teori er kendt som årsagen til vores begær (*objet-cause-of-desire*). *Objet (a)* (forkortet) vil vises at manifestere sig som resultat af en mangel i subjektiviteten og en mangel i den store Anden.

Subjektet og den store Anden

Det første punkt i dette afsnit vil omhandle den store Anden som Moderfiguren, set Lacans i analyse af Moder-barn forholdet. Det vil introducere Lacans formalisering af forskellene på krav, behov og begær.

Med Ødipuskomplekset, finder man i begyndelsen et subjekt der stadig ikke er adskilt fra dets Moderfigur, også kaldet 'den store Anden' (betegnet som A) hos Lacan. Han betegner denne form for subjekt som et 'assujet' hvilket betyder at subjektet stadig er totalt underlagt den store Anden (Chiesa 2007, 61). Først senere hen i sit liv bliver subjektet spaltet hvorved det får tildelt sit kendetegnende symbol '\$'. For nu, er der i stedet tale om et nyfødt barn hvis væren og tilstand er totalt underlagt dets omsorgsperson (A). I forhold til Lacans formaliseringer, så vil babyen have sine krav, behov og begær rettet fuldt mod den Anden(omsorgspersonen). Barnet er i sit spædstage betragtet at komme i kontakt med det symbolske gennem dets gradvise interaktioner med sin Moderfigur. For hver interaktion skabes der en symbolisering, hvilket langsomt støber spædbarnet mod sin internalisering af det symbolske (ord, betydninger, symboler etc.). Når barnet langer ud efter sin Moderfigur i form af dets infantile skrig og gråd, imødekommer dets Moderfigur barnet. Lacan peger på en proces hvor denne imødekommelse mediere forholdet mellem et spædbarns biologiske krav og et symbolsk behov som kreeres af Moderfiguren interpretation af de infantile udtryk. For at simplificere dette, så kan det siges at Moderfiguren stiller spørgsmålet "hvad vil du have?" og hvorefter hendes interpretation af gråden er en proces af gætteri. I Lacanianske termer er dette ofte refereret til det Italienske udtryk for 'hvad søger du fra mig' kendt som "*che vuoi?*"

(Evans 2006, 40). Denne proces introducerer barnet til tilfredsstillelsen af sine krav. I denne tilstand af 'præ-kastration' finder barnet sig hyppigt tilfredsstillet, hvilket nogle gange læses som at barnet finder sig i en tilstand med en vis fyldestgørende tilværelse. Beskrevet på en anden måde, så er spædbarnet nærmest uden mangel, hvilket kontrasterer sig til det spaltede subjekts *être* og dets ideoende manque (*à être*). Chiesa har en relevant pointe til denne beskrivelse som vil inddrages herunder:

Han skriver:

"The mother is already an active part of the Symbolic and, being embedded in its differential structure, is always lacking something: she is a desiring being. Although the child finds himself in a similar position long before actively entering the Symbolic by way of the resolution of the Oedipus complex, Lacan postulates a mythical moment in which he does not lack anything. Originally, the child is in a "direct relation" with mother's breast. This object, according to Lacan, should be considered as "real" even though it is not yet perceived by the child as an object: the breast "begins to exert its influence on the subject's relations long before the latter can perceive it as an object." (Chiesa 2007, 65).

Den første del af citatet udviser også at Moderfiguren skal betragtes som manglende, hvilket er fordi hun selv er ligesom alle andre, et menneske og derfor også et spaltet subjekt. Dette ved spædbarnet dog ikke, da dets væren er betragtet at være i et stadigt 'primitivt stadie'. Lacans læsning af ødipuskomplekset vinkler det også mod en mere strukturel og sproglig karakter, hvilket vil sige at de psykodynamiske processer og objekt-relationer også bliver stærkt påvirket af en sproglig struktur. Dette fører pointen videre til, at Moder-barn forholdet således må betragtes at være karakteriseret af en sproglig karakter.

Selvom babyen egentligt kun besidder evnen til gråd som sin udtryksform, så imødekommes dets gråd med den Andens formodninger såsom "så, så" "er du sulten?" "skal du bøvse?" etc. Barnet ved nemlig kun hvordan det skal udtrykke sig nonverbalt, hvorved der ifølge Lacan ikke endnu findes en etableret tydelig adskillelse mellem et krav, behov og begær. Det eneste barnet indtil nu har implementeret i et symbolsk system er sin gråd, hvilket også betyder at dets forældre som også er underlagt selvsamme symbolske system, ikke kan skelne mellem barnets behov og krav. Lacan formulerer en pointe der beskriver at babyen ikke er i stand til at tilfredsstille sine egne biologiske krav (e.g. sult og tørst), så den må søge til sin (primitive) artikulation for at få den Anden til få dem

forfyldt (Evans 2006, 36). Kigger man eksempelvis på Chiasas citat, illustreres dette når han skriver at moderens (den Andens) bryst er et objekt der skaber en direkte relation mellem barnet, moderen og tilfredsstillelsen af dets krav. Brystet-som-objekt vil forklares snarest, men først vil der kigges på hvad der sker når Moderfiguren forsøger at fortolke dets barns krav. I Lacaniansk teori er der en ret betydelig vægt på ordet fortolkning (interpretation), hvilket b.l.a. kan ses at tage effekt i præcist dette tilfælde. I forhold til den nævnte sproglige karakter ved Ødipuskomplekset, sker der det, at moderens interpretation af barnets gråd, fører til barnets første stadie af bekendtskab med sproget.

Når Moderfiguren giver barnet brystet, så er det stadig betragtet i en 'direkte' forstand, hvilket skal betyde at gråd fører til bryst (gråd=bryst). Men der sker også det, at barnet bliver til modtageren for Moderens egne fortolkninger af dets gråd. Dette fører til at brystet også giver barnet mere end bare tilfredsstillelsen af dets 'direkte' biologiske krav som beskrevet i Chiasas citat. Evans kan tilføje til dette når han skriver: *"because the object which satisfies the child's need is provided by another, it takes on the added significance of being a proof of the Other's love"* (Evans 2006, 36). Forholdet mellem behov, krav og tilfredsstillelse må altså betragtes at have en dobbeltfunktion, da barnets gråd også imødekommes med den Andens omsorg. Her skelner Lacan mellem de biologiske krav der opfyldes og et behov som skabes som resultat af Moderfigurens interpretation af barnets primitive udtryksformer. I forhold til Evans beskrivelse, kan dette behov betegnes som den Andens kærlighed, hvilket skaber en adskillelse mellem opfyldelsen af et biologisk og tilføjer et 'ekstra' i form af tilfredsstillelsen af symbolske behov. Brystet må derfor betragtes at besejle en dobbeltfunktion, en opfyldelse af krav samt en tilfredsstillelse af behov.

Rent semantisk set formaliserer Lacan det således: *This is why desire is neither the appetite for satisfaction nor the demand for love, but the difference that results from the subtraction of the first from the second* (Lacan 2005, 580). Så ifølge Lacan, sidder man tilbage med et begær efter at man trækker krav fra behov. Man må derfor også forstå at subjektet besidder nogle dybere behov der ikke omhandler biologisk tilfredsstillelse. I forhold til vores væren vil dette betyde at vi subjekter besidder behov som er symbolske og som ikke kan reduceres til rent biologiske drifter og instinkter. I forhold til den sproglige karakter i Lacans teori, er disse behov formet og medieret gennem internalisering af sproget og tilegnelsen af evnen til artikulation. Allerede her begynder man at kunne finde Lacans introduktion af manglen som en betinget ontologisk mangel i vores væren. Det er dette som præger vores tilstand, således vi former vores lyster, behov og ønsker i relation til

andre. Dette vil sige at vi mennesker formulerer behov der besidder et dybere element hvilket så kan fortælle os noget om vores begær. I Lacaniansk psykoanalytisk praksis ses dette eksempelvis illustreret i analytikerens rolle, i at lytte efter en underliggende struktur i analysandens tale der bippassere egoets selvkendelse. I en bredere kontekst inden for Lacans teori, kan subjektets indtrædelse i det symbolske (dets internalisering af symbolske signifiere) vises at fodre egoets ustabilitet. Den symbolske mediering af egoet, resulterer i en selvkendelse der i stigende grad medieres af symbolske repræsentationer. Eksempelvist giver sociale forventninger, egoet en måde at identificere sig med acceptabel og uacceptabel adfærd, hvilket så har noget at sige om hvem man er (.e.g høflig/uhøflig). Denne symbolske mediering af egoet introducerer derved konflikter og modsætninger som en del af subjektets måde at navigere sin verden på. Der kan således kastes et lys på at egoets fragmentering opstår i forsøget på at navigere i den iboende mangel og derfor også mellem det idealiserede billede og den levede erfaring.

I forhold til ødipuskomplekset, så resulterer barnets hjælpeløshed og dets konsekvente forsørgelse af livsfornødenheder; for at bruge Lacans termer: i en libidinøs investering i moderens bryst (Lacan 2005, 580-84). Man kan derfor opsætte en formalisering der sætter subjektivitet i relation til det symbolske, før barnet overhovedet er trådt ind i spejlstadiet. Det symbolske støber derfor subjektet fra fødsel, selvom spædbarnet måske ikke endnu kan betragtes som et spaltet subjekt. Dette er hvor Faderfiguren træder ind og fungerer som en symbolsk figur der kastrerer subjektet (spalter det) fra dets Moderfigur. Barnet sidder dog i den situation at den stadig er ret besat på at blive tilfredsstillet af sin Moderfigur, hvilket fører til en rivalisering mellem barnet og Faderfiguren. Den betagethed er b.la. forårsaget af brystets dobbeltfunktion, som resulterer i begærets dannelse, men som det nu føler at blive nægtet adgang til på grund af Faderfiguren. Som Evans forklarer det, så står barnet nu med et problem: *”since while the needs which demand articulates may be satisfied, the craving for love is unconditional and insatiable, and hence persists as a leftover”* (Evans 2006, 36). Dette ‘leftover’ er egentligt betragtet som Lacans objekt (a) hvilket vil uddybes senere. Med hensyn til Faderfiguren, fungerer denne rolle til at give subjektivitet et symbolsk domæne hvori det kan strukturere sin virkelighedssans, som adskilt fra dets Moderfigur.

Med hensyn til subjektivitetens relation til paranoia, så er Faderfigurens fravær betragtet som at kreere en problematisering i subjektets ‘almene’ udvikling. Faderens symbolske funktion i håndhævelsen af loven kompromitteres, når barnet ikke adskilles fra dets Moderfigur. Et af resultaterne af Faderens fravær, kreerer et subjekt som har utroligt svært ved at internalisere sociale

normer. Dette kan føre til en påvirkning af subjektets psykiske udvikling og dets identitetsdannelse. Eksempler såsom folk hvis selvopfattelse er en forlængelse af deres Moderfigurs ideelle forestillinger, og deres manglende evne til at etablere en selv(mis)kendelse med autonomi, er en mulig konsekvens af Faderfigurens fravær. En uddybelse af dette nævnte eksempel på manglende selvfølelse og individualisering, vil også kunne ses i opgavens senere Lacanianske analyse af Black Swan filmen. Når barnet ikke bliver ordentligt adskilt fra det Moder og det ikke gennemgår sin traumatiske oplevelse hvor det kastes ud i verden for at finde sin selvforståelse, så forbliver barnet i sit infantile stadie. Evans har en koncis beskrivelse som kan tilføje til dette punkt: *'The mother's absence is experienced as a traumatic rejection[...] the child attempts to cope with this loss by symbolising the mother's presence and absence in games and language* (Evans 2006, 121). Uden fraværet vil barnet i stedet forblive fastlåst i en infantile afhængig af Moderfiguren. Dette vil resultere i at det primitive bånd gør subjektet ikke i stand til at kunne nå sin psykiske modenhed. Det kan give sig udslag i forskellige hæmmede former for adfærd og tankemønstre, såsom klæbende adfærd. Evnen til at etablere meningsfulde relationer og at fungere selvstændigt kan herfor ende med at blive hæmmet (Chiesa 2007: 83).

Med hensyn til hvordan manglen på en symbolsk adskillelse affekterer den paranoide struktur, så vil subjektet have en tendens til at udvikle alvorlige forvrængninger i deres projiceringer. I forhold til egoets selv(mis)kendende mekanisme, så vil den paranoide struktur forøge subjektets sans for et usammenhængende selv. I Lacanianske termer kan det skrives som *'[...]the return of castration in the real, such as in the form of hallucinations of dismemberment'*. (Evans 2006, 24). En anden konsekvens af manglen på den Faderlige funktion i subjektet, er at subjektet eksempelvis udviser en mangel på at kunne differentiere mellem sit selv og andre (Evans 2006, 35). For at nævne et eksempel fra Black Swan, så illustreres dette ved protagonistens visuelle hallucinationer, når hun gentagende gange ser sin dobbeltgænger i andre personer. Subjektet kan derfor siges at besidde en mangel på at udvikle en sammenhængende identitet følelse og i visse tilfælde opleve ekstreme hallucinationer. I forhold til denne opgaves fokus, så er det mest relevante punkt ved manglen på symbolsk kastration, omhandlende subjektets fangenskab i det imaginære. Dets infantile stadie, lig dets oplevelse gennem spejlstadiet, hæmmes således det ikke står tilbage med et tomrum hvor dets symbolske domæne skulle have trådet ind. De imaginære fabrikationer kan derfor også være en hindring i subjektets evne til at fatte forskel på forestilling og virkelighed, rent faktisk kan de imaginære forestillinger opleves som reelle. Det paranoide subjekt vil eksempelvis opleve sit

imaginære publikum som en reel anden, hvilket så leder til dets ekstreme paranoia og hallucinationer. Egoets

I teorien vises Moder-barn forholdet at besidde en potentiel form for ubetinget tilknytning mellem de to, hvor denne tilknytning er bygget på noget som er *''perfectly useless from the biological point of view''* (Evans 2006, 38). Problemet er dog bare at Moderen(den Anden) ikke besidder dét hvilket kan tilfredsstille barnets(subjektets) behov, da begge er konstitueret på deres mangel. Rent semantisk set har man således to negationer der resulterende ikke kan forfylde hinanden. Dette resulterer i at *''the child's demand (for love) is always unsatisfied''* (Chiesa 2007, 71). Som det kan bemærkes, så er det ikke muligt at læse Lacans formalisering af ødipuskomplekset uden at inddrage det symbolskes indflydelse på struktureringen af subjektivitet. Indtil videre har der været et fokus på moder-barn forholdet og dets betydning for begribelsen af subjektets forhold til det symbolske. Men der er også et tredje element som endnu ikke er blevet inddraget, nemlig Faderfiguren. Men hvor passer Faderfiguren ind? Lacan kalder den autoritære figur der fungerer som en lovgivende autoritet for *''le Nom-du-Père''* (the Name-of-the-Father) (Evans 2006, 122). Dets fonetiske lighed med *''le Non-du-Père''* (the No-of-the-Father) symboliserer den prohibitive rolle af den Anden der positionerer subjektet i sin plads under loven og adskiller det fra dets Moderfigur (Evans 2006, 122). Faderfigurens rolle fungerer som det element i Lacans teori der implementerer normer og værdier, hvorved Faderfiguren opstilles som den symbolske autoritetsfigur som subjektet underordner sig.

Evans giver en præcis beskrivelse af Faderfiguren som lyder således:

''The Oedipus complex represents the regulation of desire by the Law[...]the Name-of-the-Father[...] This fundamental signifier both confers identity on the subject (it names him, positions him within the symbolic order) and signifies the Oedipal prohibition, the 'no' of the incest taboo''
(Evans 2006, 102, 122).

Hos Lacan er mennesket sprogligt og dets tilgang til verden er baseret på en strukturalistisk forståelse. Mennesket, psyken, samfundet og det ubevidste er alt sammen funderet på strukturelle systemer (Evans 2006, 13-14). Subjektet fødes ind i en verden der er sproglig og det er forældrenes brug af sproget som støber subjektet. Al kommunikation (sproglig og kropslig) er indskrevet i en lingvistisk struktur (Evans 2006, 100). Fordi forældrene kommunikerer gennem sproget, danner

barnet sig også gennem en proces hvor det lærer at forbinde mening til de forskellige ord og lyde. I forhold til Moderfiguren, lærer barnet at dets gråd kan betyde forskellige ting, da Moderefiguren eksempelvis afkoder dets gråd som ”hun må være sulten”, det vil sige, betydning dannes retroaktivt.

Hos Lacan lærer barnet derfor betydningen for en given handling (e.g. gråd) ud fra hvad dets forældre fortolker det som. Hvis det modtager føde hver gang det græder, må gråd derfor være tilsvarende med sult. Det er hvad Lacan beskriver som en retroaktiv afkodning af udtryk og meningsdannelse. I forhold til det semantiske forhold mellem subjektet og den Anden, så må det betragtes at subjektet danner mening *gennem* den Anden (Fink 1995, 6-7). Faderfiguren fungerer til at introducere subjektet til sproget, først gennem dets prohibitive ’nej!’ der afskærer subjektet fra dets Moderfigur, hvorefter det så indtræder i sproget (Evans 2006, 102, 121-22). Det er også ud fra Faderfiguren at subjektet finder sin plads (underlagt den Anden).

Det er Faderfiguren der fortæller subjektet, ”du må ikke stjæle”, ”du skal lytte til dine forældre” etc. Det er også gennem ’Faderens Nej!’ (*le Non-du-Père*) hvor mennesket ifølge Lacan adskilles fra dyret, da dette kan læses som at loven påbyder subjektet med normer og værdisæt. Når forældrene kommunikerer med barnet, er det således deres diskurs som støber subjektet; ”*they are the playthings of language, and are duped by language*” (Fink 1995, 14). Tager man eksempelvis barnet når det er ved at lære at gå eller at cykle, så vil dets forsøg også imødekommes med udtryk af glæde og opmuntrende tilråb fra forældrene. Ligesom i spejlstadiets eksempel på barnets triumf, når det identificerer sig selv i sit spejlbillede, så er dets forsøg på at overkomme sine motoriske udfordringer også mødt med triumferende og glædelige ytringer fra forældrene.

I begge tilfælde er subjektet drevet af den Andens begær (e.g. set i forældrenes tilråb og opbakning) hvilket giver barnet en sans for at det er ved at gøre noget rigtigt. De ord som forældrene bruger, fungerer til at forme subjektets sans for sit selv der også resulterer i dets fremmedgørelse. For subjektet er ikke ’sig selv’, selv et er ’andet’ for subjektet. Forældrenes sproglige ytringer påvirker derfor barnet efter hvad det tror dets forældre ønsker fra ham. Det er i og gennem sproget, barnet lærer at dets forælder og det selv besidder ønsker. Lacans brug af ”*signifiers*” og ”*signified*” som er taget fra sprogvidenskabsmanden Ferdinand de Saussure, til at vise hvordan ord får deres betydning ud fra deres relation til hinanden og deres kontekst af brug (Evans 2006, 189). Yderligere drog han sin inspiration for koncepterne om metonymi og metaforer fra sprogforsker Roman Jakobson og hans kommunikationsmodeller.

En betegnere (signifier) referer således til noget(signified) i en symbolsk struktur, enten et ord, lyd, handling eller en sætning. Bruce Fink giver et eksempel på dette, hvor han opstiller et fiktivt scenarie hvor en ung Albert Einstein overhører sine forældre sige "*He'll never amount to anything, and his mother concurred, saying, "That's right; he's lazy like his father."*" (Fink 1995, 10). Her finder Einstein at ordene ikke giver særligt meget mening, først når han er blevet ældre og skal til at tage sin eksamen, rammes han pludseligt af deres betydning: "*that he could never answer any of the questions on the test*" (Fink 1995, 10). I dette tilfælde får subjektet sig en selvforståelse der bl.a. bygger på en 'signifier' der betegner fiasko eller nederlag. Ser subjektet en anden person opleve noget lignende e.g. Einstein ser en person blive fyret fra sit arbejde, så oplever han en fremkomst af de tidligere følelser af fiasko han selv havde oplevet. Der er derfor en proces af meningsdannelse som forekommer i subjektets tilegnelse af sproget, da ord og sætninger ikke er statiske. Betegnere er nemlig forbundet i en symbolsk kæde. Subjektet lærer således om sin omverden gennem betegnere der refererer til noget som afgiver en betydning (e.g. ideer og koncepter). Disse 'signifiers' kan kun nå subjektet fra den eksterne verden, hvilket betyder at de må have været en del af sproget, hvilket Lacan betegner som den Anden.

Sproget strukturerer derfor også subjektets forståelse og viden(sammen med de imaginære). Lacans teori illustrerer derfor også at subjektivitet ikke besidder en 'direkte' forståelse af verden og dets objekter. Her kan der også refereres til et eksempel fra Fink, hvor han viser at en patients psykosomatiske symptomer (mht. blindtarmsbetændelse) forsvinder efter at han bliver fortalt af lægen at hans blindtarm sidder i højre side og ikke i venstre hvor han følte sine smerter. Dette skal fungere til at belyse at "*The body is written with signifiers*" (Fink 1995, 11-12). I denne forstand er der tale om en proces hvor subjektet erstatter sin krop med sproget: "*The living being (le vivant)-our animal nature-dies, language coming to life in its place and living us.*" (Fink 1995, 12). Man kan sige at vi subjekter er udeleveret til sproget og at det er gennem signifiantens funktion(function of the signifier) at subjektet og dets forståelse støbes.

Kigger man tilbage på spejlstadiet, så kan det ses at subjektet nu besidder en kropslig såvel sproglig referent, hvilket har til formål at tildække subjektets 'non-being' med betegnere der kan give det definering. Selvets dannelse er altså dannelsen af billeder der repræsenterer noget som subjektets selv, men billederne er jo sproget af den Anden. Det imaginære fungerer derfor også til at overføre eksterne billeder der jo er gennemsyret med repræsentationer af ideer om idealer og selvet. Den reelle krop, der er perciperet som fragmenteret, overtages af betegnere der fremgiver ideen om et

ideelt selv. Derfor er det den Anden(som sproget) der introjekteres i subjektets position, hvilket resulterer i et 'jeg' som står på subjektets plads. Lacan betegner dette 'jeg' som 'sætningens subjekt', hvilket referer til det grammatiske subjekts position (Evans 2006, 198). I forhold til sætningens subjekt, så kan denne tænkes i relation til en restlig subjekt betinget af love og menneskerettigheder.

Jeget står ret bogstaveligt talt på subjektets position (i sproget), hvilket også eksemplificerer hvordan sproget spalter subjektet. Skrevet på en mere Lacaniansk måde, så er jeget 'en betegner for subjektet, der repræsenterer det for en anden betegner' (Evans 2006, 185). Jeget er eksempelvis en betegner (som er til at finde i sproget) for subjektet på samme vis som et navn eller en deskription er. Så eksempelvis er forskellen på min bror og jeg, at min mor beskriver min bror som velorganiseret, mens jeg er et rodehoved. Her fungerer 'velorganiseret/rodehoved' som repræsentationer der betegner noget på subjektets plads. Der er derfor også noget som undslipper betegneren, hvilket er mysteriet ved subjektets 'non-being' som sproget ikke kan indkapsle. Sproget underordner derfor subjektet, giver det sin plads og en deskription i et symbolsk system.

Chiesa nævner eksempelvis også at Lacan ofte refererer til et motto fra en fransk digter som lyder på at ''je est un autre'' (jeget er en anden), hvilket refererer til egoets miskendelse af et selv i de eksterne billeder (Chiesa 2007, 15). Lacan forbinder Faderfiguren som den lovgivende Anden, hvilket pådutter subjektet en symbolsk identitet, oveni i den imaginære identitet. På denne måde får subjektet en konstant ændrende identitet, da subjektet ikke kan indkapsles i dets imaginære og symbolske identiteter. Derfor er vi subjekter altid i stand til at betegne os selv på vidt forskellige måder (e.g. en studerende, lærer, medarbejder, velorganiseret, sjusket, introvert, ekstrovert etc.). De identificerende betegnere er altid miskendelser, hvilket også fører til at subjektet får sin ''*armor of an alienating identity*'' (Lacan 2005, 78). Til forskel fra den imaginære identitet, giver den symbolske identitet den såkaldte 'ego-ideal' som også blev nævnt i afsnittet vedrørende det imaginære subjekt. Begrebet 'ego-ideal' (*idéal du moi*) er en ''*symbolic introjection*'' (Evans 2006, 53) hvilket vil sige at det omhandler betegneren for et ideal hos den Anden og subjektets identifikation med dette ideal.

Til forskel fra det ideelle ego, så støbes Lacans 'ego-ideal' ud fra subjektets tilegnelse (egentlig dets introjektion) af sprogets indhold af normer og værdisæt. Introjektionen omhandler Lacans beskrivelse af subjektet som værende støbt efter 'den Anden begær'. Ødipuskomplekset fungerer sådan at subjektet underkastes omsorgspersons begær og i dette forhold finder subjektet sig som en

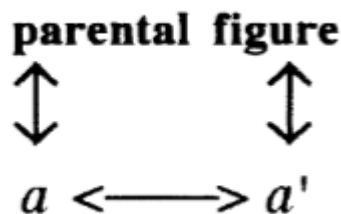
del af den Andens såkaldte 'gaze' (Evans 2006, 73). Når subjektet gerne vil identificeres med ideelle billeder, så er der tale om et subjekt der har et 'imaginært publikum' som overvåger ham. Det imaginære publikum er en ren fiktiv foranstaltning der giver egoet en plads iblandt dets forestilling af hvordan andre percipere det. Eksempelvist har vi en tendens til at forestille os selv i fiktive situationer e.g. som helten i en actionfilm. Der foregår det at vi forestiller os hvordan vi ser ud fra andres perspektiv og baserer vores selv billede på denne forestilling. Forestillingen fungerer som et billede der afgiver den idealiserede komplethed, men billedet er kun et produkt af dine selvforestillinger.

Konceptet om 'the gaze' fungerer til at vise at subjektet introjekterer et imaginært publikum som en del af sin imaginære identitet, hvorved det erstatter sin reelle krop med imaginære billeder der repræsenterer subjektet ud fra en ideel (objektiveret) fremstilling: *"This split between the eye and the gaze is nothing other than the subjective division itself, expressed in the field of vision"* (Evans 2006, 73). Subjektet ved eksempelvis godt at det ikke er James Bond, men dette forhindrer ikke subjektet i alligevel at miskenne sig selv i James Bonds position. Det hvilket subjektet begærer, dets ideelle fremstilling som set fra et imaginært publikum, stammer fra barnets forhold med sine forældre. Barnet er nemlig født ind i en verden med et allerede eksisterende sprog og dets indhold af symbolske kæder.

Når forældrene udtrykker deres ideer og følelser for barnet, så gennemsyres dette forhold også med et begær. Her oplever barnet at dets forældre virker til at søge efter noget fra barnet. Eksempelvist vil det høre udtryk såsom "du er en charmetrold", "du har talent", "du kan blive en god fodboldspiller" etc. Disse udtryk, som i Lacans termer er den 'Andens diskurs', indlejrer subjektet med betegnere hvilke repræsenterer en imaginær helhed (såsom succes, lykke etc.). Lacans 'gaze' afgiver derfor et vist ønske om at blive set (som et ideelt ego), men siden de ideelle billeder indlejres i subjektet af den Anden (forældre og samfund) er subjektets 'ego-ideal' derfor en symbolsk introjektion. Hos Lacan handler subjektets forhold til den Anden således også om et forhold mellem et indre og et ydre. Subjektets begær og behov findes kun i forlængelse af den Andens begær, hvilket vil sige at vi og vores forståelse er formet efter andre menneskers ønsker. Vores følelser af utilstrækkelighed og ønsker om e.g. lykke findes kun i forlængelse af de sociale forhold som støber os.

Subjektet og Objet petit a

Den imaginære identitet (egoet) relaterer sig til andre egoer gennem en imaginær relation. Finks illustration som set nedenfor, viser egoet (a) og en andens ego (a') relation til hinanden. Figuren viser to egoer af samme familie, som set i deres direkte relation til forælder figurerne. Egoernes relation til hinanden er bygget på et forhold af had og kærlighed (hainamoration). Jo mere egoerne minder om hinanden, desto mere kærlighed har de for hinanden: *''Insofar as I love my self, another self like myself is equally worthy of love''* (Fink 1995 85). Semantisk set er egoernes forskellighed derfor også fundamentet for deres rivalisering og med dette har man således et hadefuldt forhold. Et typisk eksempel fremkommer i illustrationer af søskenderivaliseringer, hvor man eksempelvis ser at mindre uenigheder udvikler sig til større konflikter.

(Fink 1995, 85).

Den imaginære søskenderivalisering flyder også ud og affektere forholdet mellem eksempelvis, klassekammerater og omhandler b.la. ideen om at mennesker har forskellige statussymboler. Som Fink nævner, så for dem vi anser for at være som os selv, gælder det at de: *''stand in a similar relation to the Other as we do''* (Fink 1995, 86). Fink formulerer her det hvilket Lacan har forsøgt at illustrere at være kaldet et imaginært objekt. Det hvilket menes med det imaginære objekt, udover at være egoet, er at det også forårsager vores imaginære relation hvilket er det der strukturerer de forhold vi har til hinanden. Eksempelvis er det en hyppig tendens for os at sammenligne os selv med hinanden, fordi vores sammenligning har noget (imaginært) at fortælle om os selv. Når vi dømmes hinanden, føler os jaloux etc. er der derfor tale om de imaginære relationer som gennemsyrrer vores forhold til hinanden.

Hos Lacan er egoets *méconnaissance* således et fundament for vores måde at danne relationer og forståelser på, men i kontrast til vores (*mé*)connaissance (imaginære viden), så besidder det symbolske en symbolsk viden kaldet *''savoir''* (Evans 2006, 97). Til forskel fra den imaginære viden, er den symbolske viden (*savoir*) intersubjektiv, hvilket betegner en viden som er fælles.

Savoir placerer sig derfor også 'uden for' subjektet, da det må forstås at være situeret i det Symbolske (Sproget). Tag eksempelvis Evans formulering her: '*The unconscious is simply another name for symbolic knowledge [...] it is knowledge of the truth about one's unconscious desire*' (Evans 2006, 96-97). Siden egoet er antagonist i Lacans teori, så kan det nævnes at den imaginære viden også fungerer til at blokere subjektets adgang til den symbolske viden. Savoir er ofte betegnet inden for en kontekst af analytiker-analysand forholdet, siden psykoanalytisk praksis (jf. Lacanianismen) omhandler at bipassere den imaginære viden og belyse subjektets ubevidste begær. Dets relation til begær omhandler således også at få subjektet (qua analysanden) til at indse og affinde sig med sin ubevidste mangel. Evans kan således illustrere følgende '*Imaginary knowledge is called 'paranoiac knowledge' by Lacan because it has the same structure as paranoia (both involve a delusion of absolute knowledge and mastery)*' (Evans 2006, 97). I kontekst af opgavens fokus på paranoia, belyser dette således hvordan egoet modstrider den symbolske viden, fordi den besidder en miskendende og paranoid natur. Men hvordan forbinder Lacan så den ubevidste mangel og objet petit (a)?

Det viser sig at årsagen for vores begær (object-cause-of-desire) er en manifestation som forekommer gennem vores forhold til den Anden og mere specifikt i 'den Andens gaze'. Lacan kalder det '*the gaze of the Other*' (Evans 2006, 73). Det er en lidt kompleks proces, selv i forhold til Lacans egne beskrivelser. For at kunne give en mere præcis forklaring af de nævnte koncepter, vil der tages brug af Finks følgende formulering.

Fink skriver:

'The Other's desire, as it alights upon specific objects and people, directs the child's desire but does not cause it. It is the Other's desire as pure desirousness-manifested in the Other's gaze at some-thing or someone, but distinct from that something or someone-that elicits desire in the child'. (Fink 1995, 91).

Som start kan der tages udgangspunkt i det hvilket Fink forklarer som, at den Anden besidder et begær (the Other's desire). Barnet ser at den Anden (e.g. dets forældre) virker til at være betaget af visse ting, og måden barnet ser dette på, er i hvordan den Anden kaster sit blik på forskellige ting og folk. Dette vækker nogle følelser i barnet som får det til at undre sig over 'hvad' eller 'hvem' der tager deres opmærksomhed væk fra barnet selv. Disse følelser er hovedsageligt negative, eksempelvis som følelsen af at blive ignoreret eller ikke at blive anerkendt (e.g. af en vis person

eller gruppe). Men som det står beskrevet, så er det ikke en specifik 'ting' som den Andens gaze er betaget af, og barnets begær manifesterer sig derfor heller ikke på grund af en specifik 'ting'. Så ifølge Lacan er det ikke verdens indhold af objekter som vækker vores begær. The gaze støber objekt petit (a) i subjektets psyke sammen med de normer, værdisæt og forventninger der støber subjektet som et begærende væsen. Som det kan ses beskriver Fink at den Andens begær som noget "pure desirousness-manifested" er fundet i den Andens blik, hvilket så vækker begæret i barnet. Ret simpelt skrevet, er det i den Andens blik der findes et begær og fordi vi så ser at andre begærer, så begynder vi også at begære, uden rigtigt at begære en specifik 'ting' som sådan: "Desire has no object" as such" (Fink 1995, 91). Det er her Lacans formuleringer af objekt (a) bliver mere komplekse, fordi, selvom vores begær ikke er begæret på ét specifikt 'objekt', så kan objekt (a) manifesterer sig som et specifikt objekt. Det hvilket objekt (a) er, er en symbolsk stedholder, forstået sådan at ting og personer kan gennemsyres med vores følelser (og begær) således at de har en særlig betydning for os. Når det er vi begærer noget, så er det ikke så meget os som er i kontrol, set sådan at enhver person eller ting kan vække noget i os som får os til at føle at de er eller har noget specielt til sig. Måden nogen taler på, deres smil, deres blik, måden de leger med deres hår, det er sådanne 'ting' som betager os og er hvad vækker noget i os, så vi fortæller os selv at de er specielle. Men på Lacaniansk facon, er dette ikke altid en 'god ting', for vi kan nemlig også være besat af en ting, ide, person etc. hvilket kan påvirke os på forskellige grader, således det bliver en hindring for at leve et sundt liv. Årsagen til vores begær er derfor manifesteret i og som resultat af den Andens gaze og at den Anden selv er begærende. Når en person eksempelvis kigger på os på en speciel måde, så har en effekt på os som vi ikke selv kontrollerer. Fink tilføjer derfor at "That particular way of looking[...]that impertinent, unblinking way of looking, may be what really causes her to desire" (Fink 1995, 91). I andre tilfælde, hovedsageligt vedrørende mænd, er det kvindens stemme som har den effekt, at der er 'noget' der vækkes i os. Årsagen for begæret er derfor også svær at specificere, da den ikke ret nemt kan symboliseres eller 'fanges' som et billede i vores forestilling. Lacan mener derfor at de situeres i det reelle domæne siden de modstrider symbolisering, hvilket også betyder at de ikke har en plads i vores symbolske register. Fink foreslår derfor et koncept som han kalder "the choice of companions" (Fink 1995, 92), baseret på Freuds "object choice" (Fink 1995, 92), som har at gøre med, at vi associerer et vist 'individ' med blikket, således vi(subjekter) kan afspejle os efter dette 'individ' i håbet om at blive lige så iøjnefaldende som dem.

Der også en anden natur til objekt (a), hvilket Lacan formaliserer som, et 'objekt' som barnet møder (ofte konnoteret til brystet i ødipuskomplekset), men som det ikke i første instans søgte.

Erindringen af 'objektet'; dets tilfredsstillelse som engang oplevet, danner 'et objekt ude i verden' som subjektet nu vil søge efter: *"Thus there is no initial[...]deliberate finding of an object, only a refinding of an object in the "outside" world that corresponds to one's memory of an experience of satisfaction once happened upon"* (Fink 1995, 93). Lacanianske læsere såsom Žizek fortæller derfor også at objektet er 'fantasmatisk', hvilket vil sige at objektet er 'fantastisk' af natur, men fordi ordet fantastisk ofte konnoterer til noget 'utroligt', er ordet fantasmatisk mere passende til at beskrive objekt (a)'s natur. Forbinder man dette til den første beskrivelse (jf. object choice), så er subjektets forsøg på at finde et 'objekt derude i verden' en umulighed, for den kan ikke symboliseres eller 'fanges', ej heller eksisterer den. Subjektet søger efter 'noget' som det associerer med et sublimt objekt, en *'rem(a)inder'* (Fink 1995, 94) som besidder en fantasmatisk natur.

For eksempel kan et objekt i en reklame, såsom en parfume, grundet dets 'allure', illustreres som et objekt vi begærer (object of desire). Den symboliserer en elegance og anvendelsen af parfumen giver brugeren en tilfredsstillelse, får dem til at føle sig elegante, velduftende, attraktive og begæret. Årsagen til begæret(object-cause-of-desire) for parfumen, er at det kan være et løfte om 'allure'; en tiltrækningskraft som gør brugeren iøjnefaldende for alle andre. Det er fantasien af, at 'andre' (subjektets imaginære publikum) retter deres blik på brugeren, udløser deres længsel efter brugeren, hvilket så giver brugeren sin objektiverende sans for komplement. Men fordi objektet ikke eksisterer, får brugeren ikke en komplet tilfredsstillelse af parfumen, derfor køber de endnu en; *'keep[ing] fantasy at arm's length'* (Žizek 2008, 107) nemlig for at holde liv i fantasien om sin 'allure'.

Objet petit (a) optager også en central rolle inden for rammerne af Lacans fire diskurser, hvilket hernæst vil søges at belyses. Objekt (a) fungerer som omdrejningspunktet som begæret cirkulerer omkring, hvilket også kan bidrage til fortsat at uddybe subjektivitet- og begærbegreberne.

Lacans diskurser

Lacans diskurser bebygger sig bl.a. på en forståelse af magt- og videns-begrebet og hvordan disse finder deres plads i disse diskurser. I forhold til den angloamerikanske læsning af Freud, bliver egoet primært sat i relation til ideen om at psykoanalysen må sætte sig til at styrke egoet. Hos Lacan finder det sig dog i antagonistens plads. Den første diskurs, kaldet Mesterdiskursen er baseret på G.W.F. Hegels herre-træl dialektik fundet i *Phänomenologie des Geistes* (1807). Dets indhold af Mestreren(S1) og slaven (\$) (henført til subjektet) fungerer til at belyse subjektets dannelse og

fremmedgørelse, som set beskrevet her: *''It is the fundamental matrix of the coming to be of the subject through alienation''* (Fink 1995, 130). Subjektet får sin plads under Mestersignifienten (S1), repræsenteret af (\$), dets sproglige fremmedgørelse. Subjektets forhold til Mestersignifienten skaber en position af viden, repræsenteret af (S2) positionen. På den fjerde position finder man Lacans objekt petit *a*, repræsenteret af (a) positionen. Det er ofte beskrevet som objektet for nydelse.

Mesterdiskursen ser således sådan ud:

$$\frac{S_1}{\$} \rightarrow \frac{S_2}{a}$$

(Fink 1995, 130)

Mesterdiskursen har til formål at illustrere at subjektet *''comes to embody knowledge''* (Fink 1995, 131), mens Mesteren forsøger at gemme det faktum at det også er et symbolsk væsen(qua manglende). Fink nævner også at Mesterdiskursen er baseret på Marx koncept om 'merværdi', hvor Mesteren(kapitalisten) søger at appropriere arbejderens produkt og derfor bibeholde sin magt (Fink 1995, 131). Lacans objekt (a) er præcist begrebet der er baseret på Marx' teorier om merværdi. Det kan også betones i parallellerne mellem det Lacanianske subjekt som en negation der udfordrer autoritet og modstrider symbolisering, mens Mesteren (e.g. Faderfiguren) forsøger at hævde kontrol over subjektet og indføre orden. Begæret får også sin plads som det hvilket driver Mesteren (e.g. loven) stræben efter dominans og subjektets stræben efter selvbeherskelse.

Den næste diskurs er kendt som Universitetsdiskursen og ser således ud:

$$\frac{S_2}{S_1} \rightarrow \frac{a}{\$}$$

Fink 1995, 132)

Ændringen af de forskellige positioner forekommer *''by rotating each element counterclockwise one quarter of a turn''* (Fink 1995, 131). Som set på Universitetsdiskursen, så er erstattes Mestersignifienten (S1) med viden (S2). Den øverste position i diskurserne er den dominante position og diskurserne udgør det system kommunikation udarbejdes fra. Ifølge Fink er det i denne diskurs at enhver videnskabelig formidling kan accepteres på den ene betingelse at, *''as long as it takes on the guise of reason and rationality''* (Fink 1995, 133). I den dominerende position har man således viden, hvor dets relation til et surplus (a) producerer et tab, nemlig det spaltede subjekt (\$). Subjektet kan således positioneres som eksperter der har indflydelse på folk, institutioner og samfundet generelt, fordi de behersker en specialiseret viden som kan have en væsentlig betydning for e.g. videnskabelig eller kulturel udvikling.

Den næste i rækken er den Hysteriske diskurs og den ser således ud:

$$\frac{\$}{a} \rightarrow \frac{S_1}{S_2}$$

(Fink 1995, 133)

I den dominante position finder man nu det spaltede subjekt (\$) som adresserer Mestersignifienten. Mesteren bearbejdes for ikke at være god nok, ikke at være mester nok, som til forskel fra Mestersignifienten, nu afsløres som manglende. Viden er nu fundet i den nedre højre position (S2) og relaterer sig til en nydelse (a), hvilket det får fra sin kritik og udfordring af Mesterens position. Fink anvender en interessant reference vedrørende fysikeren Heisenbergs ubestemthedsprincip, hvilket han anvender til at illustrere en begrænsning i vores viden *''that there was something that structurally speaking could not be known''* (Fink 1995, 134-35). Hysterikeren er således den som

kan udfordre etablerede normer, sætte spørgsmål ved forventninger samt risikere at skabe sin egen eller andres (e.g. organisationers) marginalisering. Dette er således princippet for den hysteriske diskurs.

Den fjerde diskurs er så den Analytiske diskurs, som ser sådan her ud:

$$\frac{a}{S_2} \rightarrow \frac{S}{S_1}$$

(Fink 1995, 135)

I den dominante position finder man nu objekt (a), beskrevet som årsagen til begæret (cause-of-desire). Analytikeren sidder i objekt (a)'s position og skal fungere som analysanden 'cause of desire'. Denne diskurs repræsenterer det dynamiske forhold mellem analytiker og analysand, hvor analytikeren indtager positionen som en antaget Mester, siden han skal interpretere analysanden og deres begær. Diskursen kan derfor belyse nødvendigheden for analytikerens etiske ansvar og forhindre asymmetriske magtforhold der kan lede til manipulation mm.

Det paranoide subjekt og Black Swan

Denne opgave vil hernæst være betaget med en Lacaniansk analyse af den paranoide strukturs påvirkning af subjektets evne til selvkendelse, samt hvorledes dets forhold til den Anden støber subjektets paranoide struktur i psyken. Der vil tages udgangspunkt i filmens illustration af et omklamrende forhold mellem protagonisten Nina Sayers (spillet af Natalie Portman) og hendes mor Erica Sayers (spillet af Barbara Hershey) der ofrede sin karriere for at opfostre Nina. Argumentet for valget af Black Swan er, at filmens narrativ effektivt frembetoner problematikkerne der opstår som resultat af spejlstadiets effekt på selvkendelse, samt begærets rolle i subjektivitetens paranoide strukturer.

Som Slavoj Zizek forklarer i dokumentaren "The Perverts Guide to Cinema": "*Cinema doesn't give you what you desire, it tells you how to desire*" (Fiennes & Zizek, 2006), så kan seerens

relation til skærmen belyse underliggende forhold som vi ikke er helt bevidste omkring. Baseret på Tchaikovskys ballet *''Swan Lake''* (1895) og inspireret af Dostoevskys digt *''The Double''* (1846) skaber Aaronsky en film med underliggende narrativer omkring fordobling, identifikation med ideale fordringer, paranoide forestillinger og miskendelser. Sølvskærmen, der fungerer som et lærred for seeren gaze og projektioner, reflekterer seerens fantasi tilbage til dem.

Darron Aaronskys *''Black Swan''* (2010) fortæller en historie om Nina Sayers, en professionel ballerina i et prestigefyldt balletkompagni i New York og hendes kamp med at leve op til sin overbærende mor, Erica Sayers forventninger om perfektion. Direktøren, Thomas Leroy, ligeså, hvis ikke mere betagelse med perfektion, søger den rette ballerina til at spille både den jomfruelige *'White Swan'* og den mystiske *'Black Swan'*. Leroy's udtalelser om sine ambitioner med sit balletkompagni opsummerer filmen ganske enkelt:

Han fortæller:

''Vi kender alle historien. Jomfruelig pige, pur og sød, fanget i en svanekrop. Hun ønsker frihed, men kun ægte kærlighed kan bryde trolddommen. Hendes ønske bliver næsten opfyldt i skikkelse af en prins. Men før han kan erklære sin kærlighed, forføres og narres han af hendes vellystige tvilling, den sorte svane. Sønderknust, kaster den hvide svane sig ud fra en klippe, dræber sig selv, og i døden, finder hun friheden.'' (Aaronsky 2010, 0:09:10).

Ninas verden, repræsenteret først gennem hendes barnlige, ballerinadukker, babylyserøde sommerfugle og plysdur tildækkede soveværelse, viser en person der er overvåget af en anmassende Moderfigur. Erica behandler hende som et lille barn, set i hendes afklædning af Nina, klipning af negle og hendes insisteren på at putte Nina i seng, imens hun fortæller om *''det dumme pres når man bliver ældre''* (Aaronsky 2010, 0:18:06). Selvom filmen ikke fortæller seeren hvor gammel Nina er, kan det ses at hun er omkring begyndelsen til midt-20'erne. Som første punkt i analysen, kan der her inddrages en perspektivering til det ideelle ego, set i hvordan Nina identificerer sig med sin Moder og hendes begær for at være en perfekt ballerina. Nina er faktisk ikke endnu *'voksen'*, hun har ikke sin egen identitet bortset fra sin identificering med sin Moder. Nina repræsenterer derfor barnet i spejlstadiet, der stadig er i gang med at finde sin egen identitet. Faderfigurens fravær i filmen, resulterer derfor også i et Moder-barn forhold som endnu ikke er blevet kastreret, igen repræsenteret af Ninas barnelige virkelighed og hendes overbeskyttende Moder. I

ballerinakompagniet er Nina uden identitet, hun er overset og usynlig, glemt iblandt alle de andre ballerinaer. Det eneste sted hun finder noget lignende en selvidentitet, er i hendes forestillinger når hun ligger i sengen om natten og drømmer om at blive dronningesvanen.

Hendes eneste måde at strukturere sin forestilling om sit jeg, er ved at projicere sit begær om identitet gennem sin fantasi. Dette er illustreret i filmens første to scener. Når hun drømmer, ser hun ind i et spejl, hun overvåger sig selv fra den andens perspektiv, performere som 'svanedronningen', den mest eftertragtede rolle for stykkets hvide svaner. Denne drøm viser hende som en svanedronning, en rolle som skelner sig fra en identitet fortabt i svanekoret og en identitet adskilt fra sin identifikation med sin Moderfigur (Aaronsky 2010, 0:01:19-0:03:32). Dette viser Ninas længsel efter en egen identitet, i stedet for en aspirerende ballerina der følger i sin mors fodspor. Det viser også hvordan Ninas gaze overvåger sin imaginære identitet fra en imaginær andens perspektiv.

Svanedronningen er både hendes ideelle selvforestilling(ideal ego) såvel hendes Moders internaliserede begær (ego-ideal). Hendes forestillinger om sit ideelle jeg manifesterer sig således i første instans som svanedronningen. Efter Nina ser den tidligere svanedronning Beth Macintyres, (spillet af Winona Ryder), raserianfald i sit omklædningsrum, ses Nina at gå ind i det ødelagte og nu forladte omklædningsrum, hvor hun så bliver betaget af sin afspejling i det oplyste spejl (Aaronsky 2010, 0:11:20-0:12:50). Dette er Ninas sekundære (mis)identifikation. Beth er repræsentationen af det perfekte selvbillede for Nina. Dette er egoets kamp for at opnå sit komplette selvbillede, adskilt fra Moderfiguren og som en perfekt selvbehersket identitet.

Beth og Ninas relation er således filmens helt eget spejlstadiet. Beth's spejl, beregnet for svanedronningen, reflekterer et ideelt jeg tilbage på Nina, hvilket betager hende(s ego) og resulterer i hendes selvobjektivering i svanedronningens plads. Grundet manglen på den symbolske kastrering som Faderfiguren beordrer subjektet at gennemgå, er filmens tætteste eksempel på en symbolsk Faderfigur repræsenteret af direktøren. Han er mere lig en autoritær figur (den Anden som loven) illustreret i hans autoritære greb omkring ballerinakompagniet. Derfor er filmen også en illustration af hvordan fraværet af Faderfigurens kastrerende rolle frembringer en angst for at blive "*engulfed by the devouring mother.*" (Evans 2006, 11). Ninas identitet er derfor fanget i det imaginære, set i hendes infantile status og egoets vanskeligheder med at give form til sine identificeringer.

Ninas ego projekterer eksempelvis sig selv på en anden kvinde som hun passerer i en tunnel, hvilket får Nina til at se et forvrænget billede af sig selv i kvinden (Aaronsky 2010, 0:15:30). Hun er også konstant omringet af spejle hvilket repræsenterer hendes haltedede udvikling og hendes infantile fangeskab i det imaginære domæne. Egoets miskendelse i disse refleksioner fører derfor også til hallucinationer, hvilket repræsenterer det fragmenterede selv hvis trussel bliver mere potent som filmen forløber.

Efter at Nina bliver valgt som svanedronningen for den kommende forestilling, begynder hun dog at opleve ret skræmmende illusioner, såsom når hun vender tilbage til et tomt hjem og ser adskillige portrættegninger af sig selv på sin mors værelse, blive animeret og stirre tilbage på hende (Aaronsky 2010, 0:24:50). I et andet scenarie, er hun i et badeværelse hvor spejlet som Nina generelt anvender til at afspejle sig i, pludseligt er dækket til med læbestift hvor der står "where"(Aaronsky 2010, 0:24:50). Her kan man se at Ninas ego og dets projiceringer, grundet dets manglende udvikling siden hun ikke har gennemgået en symbolsk kastrering, inverteres som repræsentationer af en indre fragmentation.

Selvom hun identificerer sig med den jomfruelige svanedronning, kastes hende projiceringer tilbage i omvendt form, hvilket repræsenterer den modsatte identitet: den sorte svane. Hendes projiceringer kan derfor være et tegn på egoets aggressive mekanisme der langer ud fordi Nina ikke kan forene sin infantile identitet med den sorte svane der truer hendes reelle erfaring med fragmentation. Black Swan filmen viser således hvad der kan ske når subjektet ikke kan forene sin idealiserede identitet med følelsen af sit selv.

Filmen illustrerer dette destruktive forhold når de karakteristika som den sorte svane repræsenterer: alt det modsatte af den jomfruelige svanedronning, langsomt manifesterer sig i Ninas imaginære identitet og i hendes reelle erfaring. Det massive pres som hun undergår, grundet sit liv som ballerina og hendes forhold til sin mor, påvirker kroppen så grueligt at Nina hallucinerer sin reelle fragmentation på sin krop. I badescenen ses hun eksempelvis at hallucinere en grotesk version af sig selv og efterfølgende, i forsøget på fjerne et stykke dødt hud på hendes finger, ender hun med at skrælle omtrent 3 cm af hud af sin finger (Aaronsky 2010, 0:32:20-0:33:00).

Hendes paranoide forestillinger fremvises også i hvorledes hendes refleksioner i spejlene bliver mere autonome som filmen forløber. Dette viser antageligt også at distancen mellem hendes infantile hvide svane identitet og dets fragmentation forkortes og er ved at aktualiseres. Hendes

identifikation med svanedronningen viser derfor også at hun ubevidst fortolker sin fragmentation med den sorte svane, hvilket giver den en grotesk og nærmest ondsindet form. Man kan analysere dette som at hendes imaginære forestillinger er ved at blive penetreret af en reel fragmentation, et grotesk uhyre som hun ikke kan symbolisere.

Måske er denne pointe også illustreret i hvorledes filmen viser at hendes krop langsomt er ved at blive taget over af den sorte svane, som eksempelvis når hun udvikler sår på skulderbladene. (Aaronsky 2010, 0:25:20). Dette kan belyse hvordan subjektets paranoide struktur påvirker det når det har problemer med at integrere sin ideelle identitet om sit selvbillede. Som Chiesa også havde påpeget, så er subjektets narcissisme, aggressive og paranoide investering i sit selvbillede også en proces der gennemsyrrer det ideelle billede med et had samt en erotisering af det (jf. hainamoration). Hendes begær for sit ideelle selvbillede er derfor også hendes jagt på tilintetgørelse: for at opnå sin identitet må hun dræbe sig selv. En diskret detalje ved filmen, er at Ninas medballerinaer nogle gange faktisk besidder Ninas ansigt, dette er endnu et eksempel på hvorledes Nina føler sig mest truet af sig selv.

Dette er hvorfor hun gentagende gange mutilere sig selv, skraber og skærer i sin hud. Hver gang hun mødes med en reflekteret overflade, imødekommes hun med sine paranoide forestillinger, i hjemmet er det plakaterne der stirrer tilbage, i badescenerne er det hende selv som den sorte svane der reflekteres i vandet og spejlene. I hendes drømme forvandles hendes krop langsomt og begynder at gro dyriske træk. Dette symboliserer hendes modning fra Moderens omklamrende tilstedeværelse. Et gentagende tema i filmen er Ninas seksualitet, hvor det også ses at hendes tilvænning til sine seksuelle impulser kommer i modstrid med hendes mor, såsom når hun onanere hvorefter hun finder sin mor ligge og sove i stolen ved siden af sin seng (Aaronsky 2010, 0:40:31). Dette er bekræftelsen på Ninas paranoia: Moder er altid nær, holder altid øje, præger hendes autonomi så snart den afviger fra Moders begær. Nina føler sig derfor også altid truet af den Andens blik.

Thomas virker til at være en figur som repræsenterer en form for autonomi for Nina, han er den der giver hende en følelse af selvværd, selvom det er gennem perverse overgreb og lystfulde blik (Aaronsky 2010, 0:49:10). Han virker til at være en repræsentation af en symbolsk Anden, da han fortæller Nina at hvis hun kan forføre ham, kan hun forføre publikummet, hvilket er hvad den sorte svane skal kunne gøre. Hun skal derfor også kunne besidde evnen til at skifte mellem den hvide svane og den sorte svane, men dette kan Nina ikke, da dette kræver at hun skulle kunne symbolisere

sin identitet med den sorte svane. Thomas kan derfor repræsentere hendes adgang til det symbolske, som set i når han fortæller hende at perfektion ikke eksistere, hvilket Nina ikke kan indrømme. At acceptere perfektion ikke eksistere, vil for Nina betyde, at hendes fantasi ikke kan realiseres. Ninas hallucinationer bliver herfra også mere intense.

Nina vises også at have lystfulde impulser samt et rivaliserende forhold til sine medballerinaer, specielt Lily (spillet af Mila Kunis) som skal spille den sorte svane i balletfremvisningen. Nina og Lily forhold kan illustrere forholdet mellem subjektet og den anden. Hun ser Lily som konkurrence, men alligevel er hun betaget af hendes mystik og forførende kvaliteter. Nina søger gentagende gange at imødekomme hende, lære hende at kende, men hver gang de er ved at danne et bånd, afviser Nina hende. Lily repræsenterer herfor Ninas fortrængte seksuelle impulser, hun er betaget af hende, såvel udviser hun alle de mere aggressive men sensuelle kvaliteter som Nina (grundet sin jomfrulighed) mangler. Hun repræsenterer derfor også Ninas begær på (seksuel) modenhed som begynder at komme i modstrid med Modernes begær. Lily fungerer som objektet for Ninas fortrængte lyster, hun er et eksternt objekt, uden for Moder-barn forholdet, som Nina forskyder sit begær på. Derfor fungerer hun også som Ninas modsætning, hun er alt hvad Nina ikke er, alt hvad Moderfigurens undertrykkelse får hende til at længes efter. Derfor er Lily, Ninas anden.

Når Nina og Lily tager ud for at drikke og efter Nina antageligt tager nogle ecstasy piller som Lily havde med, ender de hjemme ved Nina, hvor de bliver konfronteret af Erica. Nina og Lily løber ind på hendes værelse og låser Erica ude, hvor hele scenen viser Ninas aggressive men erotiske investering i Lily; hendes anden (Aaronsky 2010, 1:07:00). Det viser sig at hele denne bestræbelse er en af Ninas illusioner, Lily var aldrig taget hjem med hende fra byen hvilket nu har resulteret i en belastning i Ninas forhold til sin mor. Lily tilstedeværelse som værende en del af Ninas illusioner, viser hvorledes Ninas ubevidste impulser skaber et brud med Ericas begær. Hele scenen kan fungere som en repræsentation af Ericas 'manque-à-être'. Da hun selv ikke kunne leve op til sine drømme om at blive en primaballerina, projekterer hun sin mangel på væren over på Nina. Hun lever derfor igennem sin datter; alle hendes drømme og ambitioner er hendes imaginære foranstaltninger, projiceret på Nina, mens det tildækker hendes reelle væren. Dette er også grunden til Ninas infantile væren, hvilket henover filmen langsomt begynder at bryde med Ericas imaginære verden, som repræsenteret af den sorte svanes manifestering i Ninas illusioner. En time og ti minutter inde i filmen når vi derved Ninas officielle brud med Erica, når hun fortæller Erica '*jeg flytter ud*' (Aaronsky 2010, 1:11:00).

Hendes selvbillede er nu i en tilstand hvor det aktivt er ved at revne, hun får et raserianfald lig det hos et spæd, hvilket fører til, at hun smider sine plusdyr i skraldespanden og ødelægger de lejetøj hendes mor havde købt til hende. Kortligt efter mødes seeren med Thomas' ord ''*Sidste akt. Din sidste dans. Du har smagt din drøm, rørt den, blot for at se den knust[...]Den sorte svane stjål din kærlighed. Du er ikke bange, du accepterer det.*'' (Aaronsky 2010, 1:15-1:15:50). Ninas paranoia har nu overtaget hendes imaginære relation til den anden, hvilket er hvorfor hun opfatter Lily som nogen der prøver at stjæle hendes plads. Selvom hun får bekræftet at dette ikke er sandt af både Thomas og Lily, kan seeren se at Nina er panisk. Den paranoide struktur i subjektivitet vises her at affektere hendes reelle erfaring. Hendes sande erfaring af de paranoide illusioner, oveni tilstedeværelsen af den altødelæggende fragmentationsfrygt, resulterer nu i at Nina ikke kan skelne sine imaginære fabrikationer fra sin virkelighed. Lily og Thomas kan derfor ikke tale hende til fornuft, og deres forsøg på dette, giver kun næring til hendes vrangforestillinger. Hvad Nina overser, er at det er' hendes selv' som hun frygter mest. Hun er ved at indgå i en proces hvor hun er ved at tabe sin jomfruelige hvide svane identitet og føler dette som en trussel på hele hendes eksistens. Filmen tillader seeren at se Ninas paranoia ved at fokusere på hendes fremtræden set gennem b.la. Thomas og Lilys perspektiv. Når de interagerer, brydes seeren fra Ninas perspektiv og dets illusioner, hvilket ilandsætter et 'alment' perspektiv således seeren virkeligt kan se hvor paranoid og selvdestruerende Nina er blevet. Filmens forløb fremviser således at den sorte svane manifesterer sig parallelt med Ninas tiltagende paranoia og aggressivitet.

Filmen når sin afsluttende del, hvor Nina snareligt bryder med sin selv/anden dialektik. Nina når ind i omklædningsrummet og ser at Lily er ved at gøre sig klar til at spille den sorte svane, men dette er Ninas paranoide forestilling af den sorte svane. I et raserianfald, hallucinerer hun at stikke Lily med et stykke glaskår, men i virkeligheden har hun stukket sig selv i maven med det (Aaronsky 2010, 1:33:00). Dette er Ninas forsøg på at bortkaste sine identificeringer med den sorte svane, men hendes forsøg resulterer i, at hun manifesterer sig som den sorte svane. Efter sin optræden, når hun vender tilbage til sit omklædningsrum, møder hun den reelle Lily og indser at hun aldrig stak hende. (Aaronsky 2010, 1:38:00). Ninas imaginære identiteter er nu blevet komplet fragmenterede, syntesen af hendes selv/anden dialektik, resulterer i opnåelsen af hendes perfekte selvbillede. Mens hun ligger døende i Thomas arme siger hun ''*Jeg mærkede det. Perfekt. Det var perfekt*'' (Aaronsky 2010, 1:42:20).

Konklusion

Lacans teori udviser en dybdegående ramme for at kunne danne indsigt i de komplekse forhold der strukturerer subjektivitet og sætter det i samspil med selvet, det imaginære, det reelle og det symbolske. Lacans udforskning af det ubevidste og sproget, gør det muligt at danne indsigt i hvordan vores selvforståelse, vores sans for hvem vi er, er konstrueret gennem komplekse samspil mellem imaginære identifikationer, symbolske betegnere og en reel erfaring af mangel. Det imaginæres indhold af egoet, selv(mis)kendelse, fremmedgørelse og paranoide forestillinger, belyser hvordan selvet dannes ud fra identifikation med andre og idealiserede billeder. Opgavens fokus på selvets forhold til den paranoide struktur ved dannelsen af individets identitet, har således kunnet frembetone den usikre eksistens og ufuldkommenhed der præger menneskets ontologi. Illustreringen af subjektivitetens mangelfuldhed og selvets forblivende fragmentation, viser at det skaber et miskendt forhold til identitet, der fylder vores selvforståelse med illusioner, aggressive, paranoide og narcissistiske træk. Subjektet vises derfor ikke at være egoet, da egoet er en ekstern anden. At svinge mellem illusioner om enhed, kompletlighed i vores væren og sprogets samt begærets forstyrrende kraft, støber således vores subjektivitet ud fra den imaginære, symbolske og reelle erfaring i Lacaniansk teori. Derfor nødvendiggøres et kritisk standpunkt, hvor vi sætter spørgsmål til konstruktionen af vores selv billede og til legitimiteten ved vores selvkendelse.

Opgaven sammenfatter paranoias plads i Lacans teori og giver en illustration af dets manifestation i subjektets konfrontation med selvets fragmenterede natur, den imaginære ideelhed og det symbolske domænes gennemgribende tilstedeværelse. Den iboende paranoide struktur i subjektet, frembetoner den komplekse spænding mellem selvet og egoet, samt subjektet og den Anden. De paranoide symptomer i der manifesterer sig i subjektets væren, opstår som forsvarsmekanismer mod den foruroligende erkendelse af at være underlagt den Andens symbolske domme og begær. Subjektets paranoia afspejler således en kamp for at opretholde den sammenhængende følelse af sit selv, fanget i sproget og begærets forstyrrende kræfter. Derfor bliver verden et lærred for subjektets projiceringer af illusioner om skjult viden, konspirationer, trusler. Den symbolske orden giver således næring til paranoide og angstfulde forestillinger, som støber et subjekts mistillid og mistænksomhed af alle andre. Det paranoide Lacanianske subjektet vises således at adskille sig fra de psykiatriske diagnosticeringer og psykologiske fortolkninger af menneskets psyke og subjektivitet. Ved at acceptere fortolkninger af paranoia som et symptom på subjektivitetens ontologiske ustabilitet, kastes der lys på hvordan subjektivitet ultimativt er en konsekvens af den

Anden og det ubevidstes strukturering af vores begær. Paranoia er derfor en påmindelse om den skrøbelige afgrænsning mellem illusion og virkelighed, og selvet fragmenterede natur i forhold til den Andens altid nærværende blik.

Som konklusion, illustrerer den Lacanianske filmanalyse af *Black Swan*, en udforskning af subjektivitetens iboende paranoia og dets greb på identitetsdannelse og idealitet. Ved anvendelsen af Lacans begreber om spejlstadiet og Moderbarn forholdet, kastes der lys på Ninas forfald i paranoia som en afspejling af hendes indre kamp på at forene de iboende kontradiktoriske forhold i subjektivitet. Ninas fortælling står parallel med Lacans syn på spejlstadiet, hvor egoets miskendende natur, danner dialektikken mellem selvet og den anden. Hendes besættelse på at opnå perfektion, støbt efter hendes overbærende Moderfigur Erica og ballerinakompagniets konstante krav på perfektion, afspejler spændingen mellem det idealiserede billede og den fragmenterede virkelighed i hendes egen identitet. Mens hun navigerer i ballettens konkurrencedrevne verden, bliver Nina mere paranoid over truslen om tabet af sin jomfruelige, infantile identitet, mens hun projicerer sin angst over på andre, resulterende i et psykotisk brud med virkeligheden.

Opgavens anvendelse af en Lacanianske filmanalyse af *Black Swan*, har således fungeret til at kaste lys på kompleksiteten ved vores begær og den paranoide natur som præger vores sociale og personlige omstændigheder.

Litteraturliste

- Aronofsky, D. (2010) "*Black Swan*." Fox Searchlight Pictures.
- Chiesa, L. (2007) "*Subjectivity and Otherness: A Philosophical Reading of Lacan*" , MIT Press.
- Descartes, R. (1644) "*Principia Philosophiae*" Amstelodami. Paris
- Evans, D. (2006) "*An Introductory Dictionary of Lacanian Psychoanalysis*" Taylor & Francis e-library London.
- Fiennes, S, Zizek, S. (2006) "*The Pervert's Guide to Cinema*" P Guide Ltd.

- Fink, B. (1999) ‘ ‘ *A Clinical Introduction to Lacanian Psychoanalysis: Theory and Technique* ’ ’, Harvard University Press
- Fink, B. (1995) ‘ ‘ *The Lacanian Subject Between Language and Jouissance* ’ ’ Princeton University Press.
- Hjøllund, N, P, O. (2015) ‘ ‘ *The role of fantasy in social media use. A Lacanian approach to digital youth* ’ ’ I Nordisk Tidsskrift for Informationsvidenskab og Kulturformidling årg. 4, nr. 2, 2015.
- Haineault, D.L. & Roy, J.Y. (1993) ‘ ‘ *Unconscious for Sale: Advertising, Psychoanalysis, and the Public* ’ ’ University of Minnesota. Pr.
- Lacan, J. (2005) ‘ ‘ *Écrits* ’ ’, W.W. Norton & Company, Inc. New York.
- Lauritsen, L. (2002) ‘ ‘ *Subjektet for det ubevidste – I Lacans psykoanalyse.* ’ ’, I Psyke & Logos, 2002, 23, s. 200-211.
- Lepoutre, T., Manuel, M,L, Nicolas, G. (2017) ‘ ‘ *The Lacanian Concept of Paranoia: An Historical Perspective* ’ ’ I Sec. Psychoanalysis and Neuropsychanalysis Volume 8.
- Mills, J. (2003) ‘ ‘ *Lacan on Paranoiac Knowledge* ’ ’ Educational Publishing Foundation, I Psychoanalytic Psychology 2003, Vol. 20, No. 1, 30–51.
- Zizek, S. (2008) ‘ ‘ *The Sublime Object of Ideology* ’ ’ Verso, London.
- Zizek, S. (2020) ‘ ‘ *Sex and the Failed Absolute* ’ ’ Bloomsbury Academic.

Websider

- Koch, H, C.: ”subjekt” - filosofisk begreb i Den Store Danske på lex.dk. [Hentet 15. februar 2024] fra <https://denstoredanske.lex.dk/subjekt> - filosofisk begreb

- Old Spice (2005) ''When She's Hot'', Youtube:
<https://www.youtube.com/watch?v=hARkmcZvfoE> [tilgået 25/12/2023].
- World Health Organization. (2019). *International statistical classification of diseases and related health problems* (11th ed.). <https://icd.who.int/>